

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-ийн ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДУУДЭЙ,
БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН БҮХЭСОЮЗНА ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАХА ЭРХЭ ОЛОХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЭ

Парти, правительствын ба агуу-
ехэ Сталиний анхарал оролдолгүй
ашаар, социалистическэ хүдөө
ажажын иманга ехэ илалтанууде
туйлаад, манайда бэелүүлэгдэж
байгаа коммунистическэ байгуу-
лалтын бата бэхи үндэнэ
нууринуудай нэгэннинь болонхой.
Колхозно таряашад Эхэ ороной-
го эрилтэнүүдэ эрхим хайнаар
ханган, дайнай шанга туршалга-
нууде нэрэтэй түрэтэйгөөр даба-
жа гараад, мүнөө түргэн алха-
маар, үргэн далайсатайгаар ураг-
шаа дабшажа ябана.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ сталин-
ска программа—ВКП(б)-гэй ЦК-
гэй февральска пленумэй түүхэтэ
шиндхэбэри ба «Колхозно, совхоз-
но нийтын ашаг шэмэтэ малажал
хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай»
ССР Союзай Министруудай
Соведэй, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тог-
тоолые большевиктсээр гүйсэд-
хэнэй үндэһөөр, талха тарянай
проблемэе шиндхэдэгдэж, ороноото
ба гол техничкэе культурануудай
ургасан болон дайнай урда тээхи
хэмжээе уни үлүүлэе, малай тоо
олшооруулаха, ашаг шэмэ үгэл-
гыень дээшлүүлхэ хэрэгтэ ехэ
амжалтанууд туйлагдаа. Байгаа-
лине шэндхэн хубилгаха агууехэ
сталинска түсэб гүйсэдхэдэгдэж
эхилнхэй.

Советскэ наука, техникын суута
ехэ туйлалтануудын колхозно бол-
но совхозно үйлдэбэрлэд нэн үр-
гэнөөр нэгтэрэн дэлгэржэ, горд
ба деревинин хоорондохи илгаан
үдэрһөө үдэртэ улам бага болон.
Московско ба Ленинградска об-
ластьнуудай, Украинны болон Ку-
банийн, мүн ондоошые нотагуудай
түрүү колхозууд аэрогородууде
бариха эхилээ.

Тиин, социалистическэ дерев-
нин шэнжэ шарайн бүри культу-
рна болбосон хайхан болжон
байна. Энэ хадаа большевикүүдэй
партинн сэрэн мэргэн хүтэлбэри до-
ро советскэ таряашадай бэелүүл-
жэ байгаа асади ехэ амжалтанууде
бүхи дэлхэйдэ харуулжа бай-
на.

Эдэ бүгдые анхаралдаа абажа,
Советскэ Правительство болбол
социалистическэ хүдөө ажахын ба
тэрэнэй түрүүлүүлэй гайхамшаг
туйлалтанууде харуулжэ, бүгд-
дын шаданари болгохо зорилгоор,
1951 ондо Бүхэсоюзна выставкэ
нээхэ тухай шиндхэбэри гарганан
байха юм. Энэ выставкэдэ хабаа-
дах эрхэ олохын түлөө мурьсөөн
мүнөө хаа хаанагүй үргэдэн дэл-
гэржэ үргэлжлһөөр.

Манай республикын аймагууд,
колхозууд, МТС-үүд, совхозууд
ба бусад организацинууд хүдөө
ажажыгаа хүгжөөлгөөр шэнэ ам-
жалтанууде туйлажа байна. ЖЭ-
шэлхэдэ, 1949 ондо малажал хүг-
жөөхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ,
выставкэдэ хабаадаха бүхи пока-
зательнууде хангананай түлөө
Хорин аймаг бүхи дээрээ; Байка-
ло-Кударын аймагай Красноярска
сельсоведэй Буденнын нэрэмжэтэ
колхоз, Бичурын аймагай Елан-
ска сомсөведэй «Улаан Одон»
колхоз, Мухаршэбэрэй аймагай
Октябрьска сельсоведэй Вороши-
ловой нэрэмжэтэ колхоз, Баргажа-
най аймагай Усть-Баргажанай
сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ

колхоз, Кяхтын аймагай. Усть-Ки-
ранска сельсоведэй Кировэй нэр-
рэмжэтэ колхоз; хүдөө ажахын
артельүүдэй 12 фермэ, тэрэ тоо-
до: Закаменай аймагай. Цаган-
Мориной сомсөведэй Сталиний
нэрэмжэтэ колхозой КТФ, Тарба-
гатай аймагай Калининэй нэрэм-
жэтэ колхозой ангай фермэ, Ивол-
гын аймагай Гильберын сомсөве-
дэй Ворошиловой нэрэмжэтэ кол-
хозой МТФ, Мухаршэбэрэй айма-
гай «Красный заган» колхозой
СТФ, Байкало-Кударын аймагай
Кударинска сельсоведэй «II-я п-
тилетка» колхозой ОТФ гэхэ мэтэ;
Иволгын аймагай «Улаан Оронго»
ба Бичурын аймагай «Борец Ок-
тября» колхозуудай зугын пасека-
нууд; хүдөө ажахын 115 түрүү-
шүүл, тэдэнэй дунда: Кяхтын ай-
магай Усть-Киранска сельсове-
дэй «Большевик» колхозой МТФ-е
даагша Гармажап Дугарович
Эрдынев, Сэлэнгын аймагай
Сталиний нэрэмжэтэ колхозой
наалишан Долсон Доржиевна
Доржиева, Кударын аймагай Ка-
гановичын нэрэмжэтэ колхозой
ахалагша адуушан Раднажап Дула-
маевич Гатапов, Занрай аймагай
«18 партсезд» колхозой звень-
вой Лукерья Прохорошна Шурыг-
на, Байкало-Кударын аймагай
«II-я пятилетка» колхозой ануу-
шан Иван Егорович Пуховский,
Занрай аймагай Курбын МТС-эй
комбайнуудай механик Михаил
Иванович Белых, Түнхэнэй ай-
магай, «Улаан Торо» колхозой
КТФ-е даагша Лопсон Савдучев
Бардуев, Байкало-Кударын ай-
магай. «18 партсезд» колхозой мо-
ришон Кирилл Александрович
Ягунов, Байкало-Кударын аймагай
Кабанскын МТС-эй тракторист
Павел Васильевич Болдаков ба
бусад Бүхэсоюзна выставкэдэ ха-
баадаха кандидадууд болгондон
БМАССР-эй Министруудэй Со-
ведэй тогтоолоор баталагдаа. Эдэ
кандидатууд 1950 ондо бүри эр-
шэмтэйгээр ажаллажа, показат-
ельнуудаа арбидхаха ёнотой.

Тус выставкэдэ хабаадаха эрхэ
олохын түлөө аймаг, колхоз,
МТС, совхоз бүхэн, фермэ, брига-
да бүхэн, туналбарин ажахы бүхэн,
хүдөө ажагыда хүдэлмэрлэдэг
хүн бүхэн тэмсэхэн шухала.

Дээрэ дурсагдаһан хэлсээнүүдэ
түгэхэхэн тула Финляндин Пре-
мьер-Министр г-н Урхо Кекконен
энэ оной июнин 9-дэ Москва ер-
бэ.

Советскэ талаһаа—СССР-эй Ми-
ниструудэй Соведэй Түрүүлэгшын
Орлошо А. И. Микоян ба Гадаад
Худалдаа наймаанай Министр
М. А. Меньшиков, финскэ талаһаа
— Худалдаа наймаанай ба Про-
мышленности Министр г-н
С. Туомия ба Финляндин Худал-
даа наймаанай делегациин гэшүүд
хэлсээнүүдтэ хабаадаба. Хэлсэ-
нүүд бүринөөр харилсан ойлгол-
сон оршон байдалда үнгэрэн ба
1948 оной апрелин 6-да Советскэ
Союзай ба Финляндин хоорондо
хани барисаан, хани харилсаан ба

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна вы-
ставкэдэ хабаадахаар баталагда-
һан кандидатуудай туйлалтанууд
лай олонитые танилуулхын ту-
ла агитациин бүхи хэрэгсэлнүү-
дэ—ханн газетэ, «дайшалхы
хуудаһан», хүндэлэлэй доска гэхэ
мэтые бүрин хэрэглэжэ, аймагай
газетэнүүдтэ үргэнөөр толилхо,
радиоогоор саг үргэлжэ дамжуулха
шухала.

Выставкэдэ хабаадаха эрхын
түлөө социалистическэ мурьсөө
бүри ехээр дэлгэрүүлэе!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ „Пионерская правда“ газетые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Советскэ үхибүүдые коммунистическээр
хүмүүжүүлхэ ба орон соого
пионерскэ хүдэлөөе хүгжөөхэ
тушаа ехэ ба үрэтэ хүдэлмэри хэ-
нэнийн түлөө 25 жэлэйн ойтой
дашарамдуулан, «Пионерская
правда» газетые Ленинэй орде-
ноор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1950 оной июнин 14.

Леспромхозуудай директорнуудай семинар

Пайска туршалгын леспромхо-
зой дэргэдэ Карело-Финскэ ССР-
нүүдэй нэгэ нарын семинар худэл-
мэрилжэ эхилбэ. Семинарта хабаа-
дагшад ой модондо хэрэглэгдэхэ
шэнэ механизмуудтай танилсаха,
модо бэлдэхэлэй нарин арга шу-
далха байна. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессия

Союзай Соведэй 1950 оной июнин 15-ай заседани тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июнин 15-да, үглөөнэй 11 ча-
та, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон
соо Союзай Соведэй гурба-
дахи заседани болобо.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ
депутат М. А. Ясноу түрүүлэгшэ-
р байба.

Союзай Соведэй заседани дээрэ
1950 оной СССР-эй Гүрэнэй
бюджет тухай ба 1948 болон
1949 онуудай СССР-эй гүрэнэй
бюджетдэй дүүргэлтэ тухай элдх-
лэ тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэл-
бэ.

Депутат Н. Д. Ундасынов
(Казахска ССР-эй Алма-Атинска
городской округ), депутат Г. Н.
Шубин (Псковско областнин
Псковско округ), Б. П. Бещев
(СССР-эй зам харилсаанай Ми-
нистр), депутат З. А. Лебедева
(Москва городской Сокольническо
округ), депутат П. П. Панников
(Краснодарска хизаарай Майкоп-
ско округ), депутат З. Н. Чубина-
нишвили (Грузинска ССР-эй Те-

лавакско округ), депутат Б. Ф. Ни-
колаев (Ленинградска областнин
Выборгско округ), депутат М. А.
Гедвилас (Литовско ССР-эй
Каунасско округ), А. И. Бовин
(СССР-эй ой модоной ажахын
Министр), депутат А. П. Ефимов
(Хабаровска хизаарай Хабаров-
ска городской округ) гэгшэд үгэ
хэлбэ.

Энээгээр Союзай Соведэй гур-
бадахи заседани хаагдана.

Национальностнуудай Соведэй 1950 оной июнин 15-ай заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июнин 15-да, үдэшин 6 часа,
Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон
соо Национальностнуудай Со-
ведэй гурбадахи заседани болобо.

Национальностнуудай Со-
ведэй Түрүүлэгшэ депутат Ж.
Шаяхметов түрүүлэгшээр байба.

Национальностнуудай Со-
ведэй заседани дээрэ 1950 оной
СССР-эй Гүрэнэй бюджет тухай
ба 1948 болон 1949 онуудай
СССР-эй Гүрэнэй бюджетдэй
дүүргэлтэ тухай элдхлэл тушаа
үгэ хэлэлгэ үргэлжэлбэ. Депутат

П. С. Прокконен (Карело-Финскэ
ССР-эй Питкяранска округ),
Г. М. Орлов (СССР-эй ой мо-
лодо ба саарнай промышлен-
ности Министр), депутат
Ю. Ю. Матулис (Литовско
ССР-эй Мажейскэ округ), депу-
тат Т. Р. Каримова (Узбекскэ
ССР-эй Ленинскэ округ), депутат
Н. А. Михайлов (РСФСР-эй Став-
ропольско округ), В. Г. Жаворо-
ков (СССР-эй худалдаа наймаа-
най Министр), депутат Н. С.
Салин (Казахска ССР-эй Ураль-

ска округ), депутат М. Я. Во-
лошина (Украинска ССР-эй Камен-
ец-Подольско округ), депутат
Н. Р. Уразбаев (Башкирска
АССР-эй Янаульска округ), депу-
тат П. А. Абрасимов (Белорус-
ска ССР-эй Мозырьско городской
округ), депутат Р. Т. Махль (Эс-
тонско ССР-эй Ракверескэ урда
округ), депутат А. Сарыев (Турк-
менскэ ССР-эй Кагановичска
округ) гэгшэд үгэ хэлбэ.

Энээгээр Национальностнуудай
Соведэй гурбадахи заседани
хаагдана.

Советско-Финляндска экономика харилсаанууд тухай коммюнике

Советскэ Союзай ба Финляндин
хоорондо экономика харилсаанууд
нууде үргэдэхэ ба бэхжүүлхэ
асуудалнууд тушаа тус хоёр оро-
нуудай түлөөлгшэдэй хоорондо
хэлсээнүүд үгэлэй үедэ Москвада
болобо.

Дээрэ дурсагдаһан хэлсээнүүдэ
түгэхэхэн тула Финляндин Пре-
мьер-Министр г-н Урхо Кекконен
энэ оной июнин 9-дэ Москва ер-
бэ.

Советскэ талаһаа—СССР-эй Ми-
ниструудэй Соведэй Түрүүлэгшын
Орлошо А. И. Микоян ба Гадаад
Худалдаа наймаанай Министр
М. А. Меньшиков, финскэ талаһаа
— Худалдаа наймаанай ба Про-
мышленности Министр г-н
С. Туомия ба Финляндин Худал-
даа наймаанай делегациин гэшүүд
хэлсээнүүдтэ хабаадаба. Хэлсэ-
нүүд бүринөөр харилсан ойлгол-
сон оршон байдалда үнгэрэн ба
1948 оной апрелин 6-да Советскэ
Союзай ба Финляндин хоорондо
хани барисаан, хани харилсаан ба

харилсан туһалалсалга тухай бата-
лагдан Договорой үндэнэ нуури
дээрэ экономика хани харил-
саае бүхи хэмжээгээр бэхжүүл-
хэ ба хүгжөөхэ тушаа хоёр Пра-
вительствонуудай хүсэл эрмэлзэл-
гые баталһан байна.

1951—1955 онуудта товарнууде
табиха тухай СССР-эй болон Фин-
ляндин хоорондо Хэлсэе ба 1950
ондох товарооборот тухай Прото-
колые энэ оной июнин 13-да ба-
талжа, тус хэлсээнүүд дүүрбэ.
Хоёр ороноудта ашагтай эконо-
мическа харилсаанууде үргэдэхэ
ба хоёр ороноудай хоорондо удаан
болзоороо товарообордой бата
бэхи үндэнэ нуури байгуулхые
хүсэжэ, талууд хадаа 1950 оной
январин 1-һэе 1955 оной декаб-
ринн 31 хүрэтэр болзоороо Совет-
скэ Союзһаа Финляндия, мүн
Финляндияһаа Советскэ Союзда
үртэхэ товарнууд тухай хэлсэбэ.

СССР-эй Правительствын даал-
габарар —СССР-эй Министрууд-
дэй Соведэй Түрүүлэгшын Орло-

шо А. И. Микоян ба Гадаад
Худалдаа наймаанай Министр
М. А. Меньшиков; Финляндин
правительствын даалгабарар —
Финляндин Премьер-Министр г-н
У. Кекконен ба Худалдаа наймаа-
най ба Промышленности Мини-
стри г-н С. Туомия Хэлсэндэ гар
табиха.

Гар табиха үедэ Советскэ тала-
һаа — СССР-эй Гадаадын Хэрэ-
гүүдэй Министрын Орлошо А. А.
Громыко, Гадаадын Худалдаа най-
маанай Министрын Орлошо М. Г.
Лошаков, СССР-һэе Финляндияда
байгаа Посланник Г. М. Савонен-
ков, СССР-һэе Финляндияда байгаа
Худалдаа наймаанай түлөөлөгшэ
П. Е. Краснов ба бусад, финскэ
талаһаа — Финляндияһаа СССР-тэ
байгаа Посланник г-н К. Сундстрем,
Финляндин Худалдаа най-
маанай Делегациин гэшүүд г-н
И. Ньютон, г-н Т. Куяла, г-н О.
Оркомес, Москвадахи Финлянд-
ска Миссин Советник г-н Пулк-
кинен гэгшэд байсаба.

Финляндин Премьер-Министр г-н Урхо Кекконен Москваһаа мордобо

Финляндин Премьер-Министр
г-н У. Кекконен июнин 15-да
Москваһаа мордобо.

Г-н У. Кекконентэй хамта Фин-
ляндин Худалдаа наймаанай ба
Промышленности Министр г-н
С. Туомия ба Финляндин Худал-
даа наймаанай делегациин гэшүүд
г-нууд Т. Куяла, И. Нью-
топп, О. Оркомес гэгшэд Моск-
ваһаа мордобо.

СССР-эй Министруудэй Со-
ведэй Түрүүлэгшын Орлошо А. И.
Микоян, СССР-эй Гадаадын Ху-
далдаа наймаанай Министр М. А.
Меньшиков, СССР-эй Гадаадын
Хэрэгүүдэй Министрын Орлошо
А. А. Громыко, СССР-һэе Фин-
ляндияда байгаа Торпед П. Е.
Краснов, Москва городской коман-
донт генерал-лейтенант К. Р. Си-
нилов, СССР-эй МВТ-гэй Зуун ба
Центральна Европын оронуудай
Управлениин Начальник А. А.
Павлов, СССР-эй МИД-эй Евро-
пейскэ 5-дахи тангые даагшын
уялгы дүүргэгшэ П. Д. Орлов,
СССР-эй МИД-эй Протокольно
Тангые даагша Ф. Ф. Молочков,
СССР-эй МВТ-гэй Зуун ба Цент-
ральна Европын оронуудай Уп-

равлениин Таһагай Начальник
М. К. Артемов, СССР-эй МВТ-
гэй Протокольно Таһагай Началь-
ник Н. И. Кузьминский гэгшэд
мордогшодые Центральна аэро-
дром дээрэһэ үдэшөө.

Мүн тэрэшэлэн Финляндияһаа
СССР-тэ байгаа Миссин гэшүүд
Посланник г-н К. Сундстрем тү-
рүүтэй ба Москвада аккредито-
валагдаһан хэдэн Посольство-
нууд болон Миссинүүдэй толгой-

логшоно мордогшодые үдэшөө.

СССР-һэе Финляндияда байгаа
Посланник Г. М. Савоненков
мордогшодтой хамта Москваһаа
мордоһон байна.

Үдэшлгын үедэ хүндэлэлэй на-
руул табигданан, Финляндийн
ба СССР-эй гүрэнүүдэй гимнүүд
гүйсэдхэгдэһэн байна.

Аэродром болбол финляндска
ба советскэ тугуудаар шэмэглэг-
дэһэн байгаа.

Финляндин Премьер-Министр
г-н Урхо Кекконен Москваһаа
мордодо дээрэ аэродром дээрэ
микрофоной үмэн доро дурсаг-
данан мэдүүлгэ хээ:

«Эдэ үдэрнүүдтэ Финляндска
Худалдаа наймаанай делегацида
тон илдан хайнаар хандаһанайн
түлөө Москваһаа мордохо зуу-
раа Советскэ Правительствода
баясхалан хүрэнбэ.

Эндэ гар табигданан худалдаа
наймаанай табан жэлэй хэлсээн
хадаа Финляндин хэдыдэше
баталаггүй, худалдаа наймаанай
тон ехэ хэлсээн мүн бо-
лоно. Энэ хэлсээн хадаа хэдэн

Г-н Урхо Кекконен гэгшын мэдүүлгэ

арбаад мянган финскэ хүдэлмэ-
ришэдые хүдэлмээр хангаха
байна. Ийм дээрэһэ бидэнэр,
финнүүд энэ хэлсээд ханамжа-
тайди, энэниие хэлбэршэгүйг-
өөр дүүргэжэбди.

Энэ хэлсээн хадаа хоёр жэлэй
урда тэе баталагдаһан эб най-
рамдал ба харилсан туһалалсал-
га тухай Договорто гар табигла-
тай дашарамдуулан соносохдо-
һон эб найрамдалай ба хани харил-
саанай политикые саашадан
үргэлжлүүлгэдэ гайхамшагтай-
гаар туһалха гэжэ бидэнэр мэдэ-
нэбди.»

«Шэнэ байдал» колхозой (Мухар-
шэбэрэй Октябрьин сомон) комсо-
молекууд «газаргарялангай үн-
дэр культурын бригада» гэнэн на-
рзэргые олохын түлөө республи-
канска мурьсөөндэ оролсожо, уял-
ганууде абанан байна.

Комсомольско эхин организациин
секретарь нүхэр А. Эрдынев үдэ-
рингөө нормые 150 цонег дүүр-
гэжэ, колхознитуудай дунда түрүү-
лэн ябана. Мүн комсомольцууд
А. Дашнев, Ц. Жанасва ба Б.
Хандажанова гэгшэд нормоёо 125
процент хүрээр хайн шанартай-
гаар дүүргэвди.

Республикын полинууд дээрэ

Таряанай ургаса
хайнаар гарана

1950 ондо Ленинэй нэрэмжэтэ
колхоз (түрүүлэгшэн нүхэр Тарас-
кин, таряанажалайн бригадын
бригадир нүхэр Базаров) хабарай
тарилгы амажалтайгаар дүүргэ-
жэ, Баргажанай аймаг соо түрүү
нуури эзэлбэ. Поли дээрэ гараһан-
һаа хойшо графигаа холо дүүргэ-
жэ, мүнөө жэлэй хабарай тарил-
гын үедэ тус колхоз ВКП(б)-гэй
айком ба аймгүйсэдкомой дам-
жуулгын Улаан туг гурба удаа
абанан байна. Саялжээд Ц. Бад-
маев, Д. Очиров, Д. Батуев гэгшэд
хабарай полевои хүдэлмэринин
эхилхэе абаад, һүүл хүрэтэр үн-
дэр бүтэсэ, эрхим шанар туйла-
бад.

Энэ колхозой таряан хайнаар
гаражэ, бүхи полиёо үдхэн хүжэ
ургасаар үргэлжэ хушаба. Һаяар,
колхозой гэшүүд таряанай буртаг
үбһэ түүжэ эхилхэнэ.

А. Бурдман, аймагай хүдөө
ажажын таһагай главна а-
роном.

Тракторна түрүү бригаданууд

Һаяхан, Баргажанай МТС-тэ
тракторна бригаданууд дунда
дэлгэрэн социалистическэ мурь-
сөөнэй дунгууд гаргагдаба. Энэ
мурьсөөндэ Социалистическэ
Ажалай Герой Ч. Б. Бадмаевай
хүтэлбэрлэдэг бригада илаһан бай-
на. Тус бригада хабарай полевои
хүдэлмэринүүдэй түсэбөө 189 про-
цент, хайн шанартайгаар дүүргэв.
Мүн хабарай хүдэлмэрин түсэб
162 процент дүүргэһэн Б. О. Бу-
даевай бригада хоёрдохон нуури
эзэлһэн байна.

Түсэбһөө гадуур тарина

«Гигант» колхоз (түрүүлэгшэн
нүхэр Шлыков, партиан организацин
секретарь нүхэр Скорцов) Хорин
аймаг соо эгээл түрүүлэн
хабарайнгаа тарилгы дүүргэв. Мүн
Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1200
гектарай орондо, 1300 гектарта та-
рилга хэбэ.

Эдэ колхозууд мүнөө түсэбһөө
гадуур тарилга хэжэ, параа хахал-
жа байна.

Б. Намжилон.

Горючи алмаһын түлөө тэмсэл

Ехэ-Кударын МТС-эй № 6 трак-
торна бригада зөөлөн хахалагдаа
оруулхада, трактор бүрээр 204,2
га элдүүрилжэ, хабарай полевои
хүдэлмэрин түсэб 112,7 процент
дүүргэв. Мүн энэ бригадынхид
802 килограмм горючи алмаа. Тү-
рүү тракторист нүхэр Игумнов
өөрынгөө трактораар 308 га элдү-
рилһэн, 714 килограмм горючи ал-
маһан байга.

Энэ бригадынхид Москвагай со-
лото станицановка Лидия Корабель-
никовагай үүсхэлые дэмжээд, һара
бүри нэгэ үдэр соо алмагданан го-
рючар хүдэлмэрлэхэ уялга абан-
хай.

Комсомольцуудай жэшээ

«Шэнэ байдал» колхозой (Мухар-
шэбэрэй Октябрьин сомон) комсо-
молекууд «газаргарялангай үн-
дэр культурын бригада» гэнэн на-
рзэргые олохын түлөө республи-
канска мурьсөөндэ оролсожо, уял-
ганууде абанан байна.

Комсомольско эхин организациин
секретарь нүхэр А. Эрдынев үдэ-
рингөө нормые 150 цонег дүүр-
гэжэ, колхознитуудай дунда түрүү-
лэн ябана. Мүн комсомольцууд
А. Дашнев, Ц. Жанасва ба Б.
Хандажанова гэгшэд нормоёо 125
процент хүрээр хайн шанартай-
гаар дүүргэвди.

А. Батуев.

1950 ОНДО УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ БА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛНҮҮДЫЕ ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

(Ургэлжлэл. Эхнийн манай газетын июнийн 16-най номерто)

IV. Орооһото болон тоһото культурануудың хуряалга ба бэлэдхэлгэ

25. Ургасые саг болзортонь гээл, тэгүүгөө хуряахыень ба таряа тушааха гүрэнэй түсэбье тогтоогдоһон болзортонь һайн шанартай орооһор культура бүхэнөөр колхоз ба совхоз бүхэнэй аргагүй дүүргэхэ ябадал хангахыень СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй хлоководствын Министрествее, СССР-эй совхозуудай Министрествее, бэлэдхэлэй Министрествее, нягатай партийна, советскэ, хүдөө ажыхын ба бэлэдхэлэй органуудые, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүтэлбэрлэгшэдые уялгалха;

26. СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй хлоководствын Министрествее, СССР-эй совхозуудай Министрествее, советскэ, партийна ба хүдөө ажыхын органуудые, совхозууд, колхозууд ба МТС-үүдэй хүтэлбэрлэгшэдые уялгалха гэбэл:

а) ехэ ехэ газарта тарянайн эдэшэхые хүлээнгүйгөөр, таряе пэзлэжэ хуряалгые үргэнөөр хэрэглэ, бүхы колхозуудта ба совхозуудта хуряалгын хүдэлмэриние саг болзортонь дэлгэрүүлжэ ябадал эмхидхэхэ, комбайн болон журяалгын бусад машинануудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха ябадал, комбайнуудые, хуряалгын машинануудые, эмхидхэлэй, техникческэ ба бусад шалтагаануудад зогсоохо ябадал гаргангүйгөөр, хуряалгын машинанууд дээрэ хүдэлмэрийджэ байгаа комбайнернууд ба колхознигуудай халаанайнгаа нормонууды дүүргэхэ ябадал хуряалгын түрүүшын дэрнүүдэй хангаха;

б) хүдэлхэн хүдэлмэринийн хэмжээ ба шанартайн зохиолдуулан, колхознигуудта ажалта хүдэрүүдынь саг болзортонь ба зүбөөр табиха байхыень наринаар хиндэ, хуряалгын хүдэлмэрин дээрэ ажалтай зүб эмхидхэлые ба тоо бүрдхэлгые хангаха, ургасын тусгаар тоо бүрдхэлгые, үйлдбэриний бригадануудад, звенонуудта даалгагдан культурануудад звенон звенонорь эмхидхэхэ, тингэжэ хүдөө ажыхын культурануудай ургасые дээшлүүлнэһэнэй түлөө ажалтай нэмэлтэ түлбэриние колхознигуудта болон МТС-үүдэй трактористнуудта үгэхэ ябадал, совхозуудта — тогтоогдоһон натуралына түлбэри хүдэлмэриншэдтэ үгэхэ ябадал хангаха;

в) хуряанэе колхозууд ба совхозуудай урьяалжа абahan үрүнүүдые, мүн МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө гүрэндэ тушаалгаар ба натуротүлбэрээр үнгэргэнэ жэлдэ бин байдан үрүнүүдые таряа ба тоһото культурануудай тушаагдажа байһан түрүүшын партинуудһаа түлэхэ ябадал хангаха. Энэһэй һүүлээр тус райондо тогтоогдоһон, бэлэдхэлэй гүрэнэй түсэбтэ орохо эдэ бүгэдэ тушаалануудтай зохиолдуулан, МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө уялгага тушаалга ба натуротүлбэрин орондо бэлэдхэлэй пунктуудта колхозуудай тушаалан таряа ба үрные тоолохо, уялгага тушаагдажа тушаалынгаа түсэбье колхозуудай дүүргээд, зүгөөр хүдэлмэриний түлөө МТС-үүдтэй натуротүлбэрээр тоо-соотгуй байгаа һааны, тушаалан таряа ба тоһото культурануудай үрнүүд МТС-үүдэй үгэнэн счедуудаар натуротүлбэрин орондо түрүүшын ээлжэндэ тоологдохо байна.

Колхозуудай уялгага ёһоор тушаагдажа тушаалгаар ба МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө натуротүлбэрээр орооһото ба тоһото культурануудые тушаала, мүн тэршэлэн колхознигуудай ба таряашадай ажахынуудай уялгага ёһоор тушаагдажа тушаалагада МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө абahan уялануудтай ба счедуудтай зүбөөр тааралдуулагдан, культура культурануудад тушаагдажа ёһотой, тинхэдэ шэниинс, хара таряан, рис, бобово культуранууд, гречиха, просо ба кукуруза болбол эдэ культура бүхэндэ МТС-эй хэһэн хүдэлмэриний түлөө тушаалгаар ба счедуудаар абahan уялануудтай тогтоогдоһон хэмжээтээр тушаагдажа байна, бусад культурануудад нэлгэлгын тогтоогдоһон эквиваленттэй зохиолдуулан, тушаалын шэлэһэн ёһоор тэһиние орооһото культурануудад нэлгэжэ болохо байна.

27. Таряа хадхала, сохино, зөөхэ ба хадгалхалада гэрэлтэ хороолто гаргангүйгөөр таряага саг болзортонь хуряаха ябадал хангахые нягатай партийна, советскэ ба хүдөө ажыхын органуудые, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүтэлбэрлэгшэдые уялгалха. Энэ зорилгоор:

а) комбайнууд ба молотилканиудые зүбөөр регулироваһа ба опооһые нарин һайнаар сохино ябадал хангаха, хуряалгын простой машинануудад гү, али гараар сабшагданан ургасые хуряалга ба сохило хоёрой хоорондо забһар гаргахгүй;

б) простой машинануудад ба гараар таряе сабшанан дарьдаа боолто боохо ба тэһиние бухаллаха, сомохо, тэрэнтэй нэгэн хамта колосуудые наринаар тармаха ба суглуулаха;

в) колхозуудта полеводческэ бригадануудай бригадирнуудһаа колхозной түрүүлэгшэ, совхозуудта — отделениин эрхилдүһэнэе совхозой директор гурбан үдэр соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэһээр хуряагданан усагтогудые аргагүй тушаажа абаха ябадал тогтоохо;

Комбайнернуудай гэмээр гээлтэ гараһанай түлөө ба муу шанартайгаар хуряанан усагтогудай түлөө комбайнернуудта түлэгдэхэ ажалтай түлбэриние 30 процент хүрэтэр лоошолуулахыень МТС-үүд ба совхозуудай директорнуудые

бэлэдхэлэй Министрествее түлөөлэгшэдтэ шухала туһаламжа үзүүлхыень нягатай партийна ба советскэ органуудые уялгалха, тинхэжэ натуротүлбэрин хэмжэээ зориутаар доошолуулахыень, гүрэндэ харша али бүхы нэдэлгэ-нүүдые усалха.

30. МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө түлэгдэхэ натуротүлбэриние тоолохо гаргахын тула орооһото культурануудад колхозуудые ургасын разрядуудта оруулаха ябадал Сибирин, Уралы, Казахстаны, Дальна Восточной ба Дунда Азиян районуудад хоёр неделин болзорто, бусад бүхы областнуудад, хнзаарнуудад ба республикануудад — 10 хоногой болзорто ургасые сэгнэхэ районууд хошондын инспекторнууды орооһото культурануудай ургасын тухай тоо мэдэрүүдые абahanууһаа һүүлээр хангахые ба колхозуудые ургасын разрядуудта оруулан тухай мэдээ сэлдүүдые МТС-үүдэй директорнуудтэ сүүдхын болзор соо барюулые бэлэдхэлэй Министрествее уялгалха. Колхозуудые ургасын разрядуудта оруулаха тухай бэлэдхэлэй Министрествее түлөөлэгшэһөө мэдээсэлнүүдые абahanууһаа һүүлдэ табан хоногой хоһио бэһэ болзор соо МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө, тин таряа хадалга, комбайнаар хуряалга, сохило, таряа сәбэрлэгжэ ба зөөлөөр — эдэ хүдэлмэринүүды дүүргэнэ үдэр-хөһө эхилэн 10 хоногой хоһио бэһэ болзорто колхозуудта счедуудынь барюулаха ябадал МТС-үүдэй директорнууд хангаха ёһотой.

31. Эрэхэ жэлэй тарилгын түсэб дүүргэхэдэ шухала хэрэгтэй үрнүүдтэ гална, элитын үрнүүдтэй бүхы ургасые Глазгогтерной бэлэдхэлэй пунктуудта тушаахыень СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй совхозуудай Министрествее, селекционн станцииудай, научно-туршалгын эмхи зургануудай, элитэ үрнүүдтэй ажахынуудай хүтэлбэрлэгшэдые уялгалха, зүгөөр, тогтоогдоһон условинуудад үрнүүдтэй усагтогдоһон абahan үрнүүдтэй гална, сортовой үрнүүдтэй бүхы ургасын разрядуудые уялгалха. Гүрэндэ тушаагдажа үрнүүдтэй сортовой шанарынь тогтоогдоһон кондицитай байха ёһотой.

32. Бэлэдхэлэй Министрествее уялгалха гэбэл:

а) сортовой үрнүүдые бэлэдхэхэ түсэбтэй дүүргэлтэнэ дудлдан-гүйгөөр, уялгага ёһоор тушаалгын ба МТС-үүдэй хүдэлмэриний түлөө натуротүлбэрин орондо колхозууд

а) комбайнернуудай, тэдэнэй туһалагшадтай ба унанан таряе комбайнаар хуряалгада хүдэлмэрилжэ байһан трактористнуудай ажалтай түлбэриние тарянайн хэбтэһэнэй хэмжэээ ба тэрэниие хуряаха бэрхшээлые хараадаа абажа, нормальна таряа хуряалгада бин байһан сэгнэлтэлэ орохлодо 40 процент хүрэтэр дээшлүүлхые хараалһан СССР-эй Совнаркомой 1944 оной августын 12-ой № 1076 тогтоолой хордохи пунктые хүсэндэнэ үлөөхэ.

б) совхозуудай, селекционн станцииудай ба мориной заводой, трактористнуудтай ажалтай түлөө натураар түлэхэ түлбэриние 1949 оной гуримые үлөөхэ, энэ гуримай ёһоор, комбайново хуряалга дээрэ байһан трактористнууд мүнгэнэй түлбэриһөө гална, тэдэнэй хамта хүдэлмэрилжэ байһан комбайнернуудта тогтоогдоһон хэмжээтэй ёһоор, натуралына түлбэриние таряагаар абаха байна;

в) комбайнернуудай, тэдэнэй туһалагшадтай ба унанан таряе комбайнаар хуряалгада хүдэлмэрилжэ байһан трактористнуудай ажалтай түлбэриние тарянайн хэбтэһэнэй хэмжэээ ба тэрэниие хуряаха бэрхшээлые хараадаа абажа, нормальна таряа хуряалгада бин байһан сэгнэлтэлэ орохлодо 40 процент хүрэтэр дээшлүүлхые хараалһан СССР-эй Совнаркомой 1944 оной августын 12-ой № 1076 тогтоолой хордохи пунктые хүсэндэнэ үлөөхэ.

г) комбайнернуудтайгаар ба хуряалгын простой машинануудтайгаар болон комбайнуудай моторнуудтайгаар хүдэлмэрилжэ байһан тракторнуудта тогтоогдоһон, хэбтэһэн таряа хуряалгын гаргашалагдажа горюча гаргашалгын нормые дээшлүүлэхэ гэлэн, СССР-эй Министрүүдэй Сөвөдтэй 1948 оной июлийн 21-нэй № 1000 захиралтаар хараалагданан гуримые үлөөхэ.

33. Хуряалгын үдэе колхознигуудта ба колхозууд доторой ажыхын хэрэгсэлдэ гаргашалгын тула бэлэдхэлэй түсэб дүүргэхэһэнэ үрэдэ тээ 15 процент таряа, 10 процент рис, 5 процент наран сөсгэ, 15 процент хартааба ба овошгэ гүрэндэ тушаалгын пунктуудта болото дээрэе тушаагданан эдэ продуктуудһаа гаргажа үгэхын хойноһоо, мүн олоһон ажалта үдэрнүүдтэйн зохиолдуулан колхознигууд ба трактористнуудые зүбөөр авансировалхын хойноһоо хиналда табихыень советскэ, партийна, бэлэдхэлэй ба хүдөө ажыхын органуудые уялгалха.

34. 1950 оондо урданайн хэбээр үлөөхэ гэбэл:

а) комбайнернуудай хуряалгын тогтоогдоһон түсэбье һайн шанартайгаар дүүргэхэ ябадал хангахан МТС-үүдэй усагтоо механикуудта натураар шан үгэхэ тушааа 1949 оондо байһан гуримые, мүн колхоз ба лопернын үрнэе сохино ба сәбэрлэхэ молотилканиудад, лён, улла хуряаха ба лён улла сохино сәбэрлэхэ машинануудад МТС-үүдтэ хүдэлмэрилжэ байһан машинистнуудай түлбэриний гуримые элэ хүдэлмэринүүд дээрэ тэдэнэй хамта хүдэлмэрилжэ байһан трактористнууд бин байһан нормонууды дүүргэхэһэнэй түлөө ажалта үдэрнүүдтэ түлэхэ, ажалта үдэрнүүдые ба расчедуудые гаргажа гуримые, мүн МТС-үүдэй трактористнуудта тогтоогдоһон хэмжээтэр мүнгэнэ ба натуралына түлбэриний гарантинна минимумые урданайн хэбэр үлөөхэ;

б) совхозуудай, селекционн станцииудай ба мориной заводой, трактористнуудтай ажалтай түлөө натураар түлэхэ түлбэриние 1949 оной гуримые үлөөхэ, энэ гуримай ёһоор, комбайново хуряалга дээрэ байһан трактористнууд мүнгэнэй түлбэриһөө гална, тэдэнэй хамта хүдэлмэрилжэ байһан комбайнернуудта тогтоогдоһон хэмжээтэй ёһоор, натуралына түлбэриние таряагаар абаха байна;

в) комбайнернуудай, тэдэнэй туһалагшадтай ба унанан таряе комбайнаар хуряалгада хүдэлмэрилжэ байһан трактористнуудай ажалтай түлбэриние тарянайн хэбтэһэнэй хэмжэээ ба тэрэниие хуряаха бэрхшээлые хараадаа абажа, нормальна таряа хуряалгада бин байһан сэгнэлтэлэ орохлодо 40 процент хүрэтэр дээшлүүлхые хараалһан СССР-эй Совнаркомой 1944 оной августын 12-ой № 1076 тогтоолой хордохи пунктые хүсэндэнэ үлөөхэ.

35. Сахарна свёклын үндэр ургаса абыхын, хуряалгые саг болзортонь уһалха ябадал хангахыень СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй эдөө хоолой промышленностин Министрествее, свёкло тариада областнуудай, хнзаарнуудай ба республикануудай партийна, советскэ органуудые уялгалха.

36. Сахарна свёкло малталгые ба тэрэниие заводуудта, свёкло бэлэдхэлэй пунктуудта зөөлгые дүүргэхэ нимэ болзорнуудые баталха гэбэл:

Table with columns: Region, Date, Date. Includes entries for Украинская ССР, Молдавская ССР, Курска, Воронежско, Тамбовско, Пензенско, Узбекско ССР, Казахско ССР, Киргизско ССР, Грузинско ССР, Армянско ССР, Краснодарско хнзаар, Литовско ССР, Латвийско ССР, Эстонско ССР ба Белорусско ССР, Алтайн ба Красноярско хнзаарнууд, Новосибирско область ба Бурят-Монголой АССР, Свёкло тариада бусад районууд.

Республикануудай Министрүүдэй Сөвөдтэд, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомууд хадаа свёкло малтаха болзорнуудые свёкло тариада областнуудай, хнзаарнуудай болон республикануудай районуудта, тини, районууд дотор колхозуудта батаджа ба сахарна заводуудай хүдэлжэ эхилжэ хүрээр свёкло бэлэдхэхэ пунктуудта заводуудай 5 сүүдхэһээ үсөөн бэһэ болзор соо үйлдбэрлэхэ свёклын запас бэлэдхэхэ ба сашаада сахарна заводуудые свёкло тариада гуримые уялгалха байна.

37. СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй эдөө хоолой промышленностин Министрествее, республикануудай Министрүүдэй Сөвөдтэд болон свёкло тариада районуудай облкрайгүйсэдкомуудые уялгалха гэбэл:

а) 1950 оной августын 5-һаа хоомдонгүйгөөр, МТС-үүд ба колхозуудта бин байгаа свёклокомбайнууд, свёклоподъемнигууд болон зэр эмсэсүүдые заһабарнига ба бэлэдхэлы дүүргэжэ, свёкло хуряалга дээрэ тэдэнэе дүүрэн хүсөөрн хэрэглэхэ;

б) свёкло малтаһан дары тээр үдэртөө бэлэдхэлэй пунктуудта зөөлгые эмхидхэхэ, тинхэдэ аажоо дөөгүй свёкло полевои кагатуудта хадгалжа, һайса хушааха.

38. Полевой кагатуудта свёкло хадгаллаад, сахарна заводуудта тушаажа хүрэтэрөө һайн ажалдан байлһанай түлөө колхозно сахарай кагачигуудта хүндэлгэдһэн сәнгээр сахарна заводуудтэ сахар худалдаха тушаа СССР-эй Министрүүдэй Сөвөдтэй 1947 оной октябрийн 11-нэй № 3544 тогтоолоор байгуулагданан гуримые үлөөхэ. Тэршэлэн полевои кагатуудта хадгалһан свёклын центнер бүридэ колхозуудта 25 мүнгэ үгэдэг гуримые үлөөхэ ба свёкло полевои кагатуудта хадгалжа ба тэрэнэй хойноһоо харуулаха хүдэлмэрийдэ абahan колхознигуудта энэ мүнгы хубаахыень колхозуудта һайшаан дурдахха.

39. Свёкло твшаан абадаг пунктууд ба сахарна заводуудта сахарна свёклын 1950 оной ургасы шэрэхэ түсэбье 215 миллион центнер хэмжээтэйгээр тогтоохо, тэрэ тоодо:

Table with columns: Product, Quantity. Includes entries for СССР-эй эдөө хоолой промышленностин автомобильна транспортаар (100 млн. ц), Колхозууд ба таряашадай ажыхынуудай морин транспортаар (25 млн. ц), Колхозуудай автомобильна транспортаар (25 млн. ц).

Республикануудай автомобильна транспортын Министрествөөндөй автомобильна транспортаар Бэлэдхэлэй Министрествее автомобильна транспортаар (Украинско ССР-эй 30 миллион центнерые оруулалсаад) 45 млн. ц.

Областнууд хнзаарнууд ба республикануудта хи сахарна свёкло шэрэлгэдэ элсүүдгэдһэн нягатуудай организацинуудай автомобильна транспортаар 5 млн. ц.

1950 оной августын 1-һээ хоомдонгүйгөөр, сахарна свёкло зөөжэ тогтоогдоһон түсэбүүдынь область, хнзаар ба республикануудта хүрэхые СССР-эй хүдөө ажыхын Министрествее, СССР-эй эдөө хоолой промышленностин Министрествее уялгалха.

40. Республикануудай Министрүүдэй Сөвөдтэд, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомуудые уялгалха гэбэл:

а) сахарна свёкло зөөлгэдэ хабаадуулагданан организацн бүридэ мори унаагаар ба автомобильна транспортаар свёкло зөөжэ табан үдэртэ даалгабарниудые, тэршэлэн автомашина бүридэ сезонно даалгабарни баталан үгэжэ, тэрэнэй дүүргэлгые шангаар хина шалгаха;

б) сахарна свёкло мори унаагаар зөөлгэ колхозуудта, мүн колхозуудай автомашинууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан шофернуудта свёкло тариада полиһоо бэлэдхэлэй пунктууд хүрэтэрхи галые хараадаа абажа, сезонно нормонууд ба свёкло шэрэхэ бол-

зориудые тогтоохо; в) сахарна свёкло зөөлгын эхилгэхээ 15 хоног урид сахарна заводуудай ба свёклобазануудай автотранспортые ондоо ашаанууды шэрэлгэнэ сүүлэхэ.

Свёкло шэрэхэ болзорой гүйсэд дүүртэр свёкло зөөлгэдэ үгтһэн автомашинуудые ондо ондо юм мэндэ хэрэглэхые хорихо.

41. Сахарна свёкло жэгдэрн тушаалгын үдэе сахарна свёкло тушаажа абыхын түлөө бэлэдхэлэй пунктуудай хүдэлмэриние тү-хэрээн сүүдхэ соо эмхидхэхэ. Зам харилсаанай Министрествөө хадаа сахарна свёкло зөөжэ түсэбтэй дүүргэлгые гүйсэд хангаха хэмжээтэйгээр свёкло шэрэхэ ва-лонууды саг соонь үгэхэ ябадал хангаха байна.

42. СССР-эй эдөө хоолой промышленностин Министрествөөтэй зүбшэжэ, свёкло тушаалгын үдэе сахарна свёкло тушаалгыды хангахын тулада свёкло бэлэдхэлэй пунктуудта столовонууд, чайнатууд ба лагдүүдые эмхидхэхыень Центросоюзые уялгалха.

VI. Хлопок хуряалга ба бэлэдхэлгэ

43. 1950 оондо хлопотой үндэр баһн ургаса хуряаха ба хуряалгы ба богиноһон болзор соо үнгэрлэгжэ, бүхы колхозууд болон совхозуудай гүрэндөө хлопоксырец тушааха түсэбөө заабол дүүргэлгые хлопок тариада областнуудай, хнзаарнууд болон республикануудай партийна ба советскэ органуудай, СССР-эй хлоководствын Министрествее ба тэрэнэй нягатай органуудай урда шухалын шухала зорилго болон табина.

СССР-эй хлопководствын Министрествее ба хлопок тариада районуудай партийна болон советскэ организацинуудые уялгалха табиха.

а) хлопчатнигай тарилга сагдорон ба нарин нитта харууһага эмхидхэхэ, бүхы гол хүдэлмэринүүдэ — ряздууд хоорондын элдүүрилгэ ба уһалалгы агротехническэ гээлэ һайн болзорнуудта үндэр шанартайгаар үнгэрлэхэ, хлопчатнигай тарилгы тракторна культуриваанда оруулаха түсэбөө бэелүүлхэ, мүн хлопчатнигы гэмтээгшэдтэй ба үбшөнүүдтэй тэмсэхэ.

б) хлопчатнигай уһалгы зүбөөр үнгэрлэгтын хойноһоо хиналта табиха, уһалгын, илангыя уһа халажа уһалгын үдүү нормо хэрэглгы мүн колхозууд ба совхозуудта тогтоогдоһон уһа хэрэглгын түсэбүүдые эбдэлые гаргахгүй;

в) уһанай газарай хлопчатнигай бүхы тарилга дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ үлэмжэ эртэ болзорто нэмэжэ хэхэ, тинхэдэ нэн түрүүн азотно ба фосфорно үтэгжүүлгэнүүды тааралдуулагда гол анхаралаа табиха;

г) 1950 оной августын 15-һаа хойно бэһээд хлопоксырец тушаан абаха талмай колхозууд ба совхозуудта бэлэдхэхэ, бүхы складской байрануудта заһабарнига, сәбэрлэжэ, дезинфекцилжэ дүүргэхэ, шэнэ ургасын хлопоксырец тушаан абагада хүсэдөөр бэлэн болохо;

1950 ОНДО УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ БА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУДАЙ БЭЛЭДХЭЛНҮҮДЫЕ ВНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

(Тусгахал)

нойсыреце гүрэндэ тушааха ябдалые хангахын тулада хлогой хурялгын шанарта тусгаар анхараала хандуулха, тэрэниие шорой элээр худхахагүй.

Полевой апробациян тоо мэдээндүүдтэй нарин нигтаар зохиодуулан, ургасаараа эрчим найн полиннуудай үлэмжэ найнаар болон ба дүүрэн сэнтэ үрхэнүүдэй репродукцинуудаар ба группануудаар үрхэнэй хлопксыреце хуряаха ба тушааха;

в) ажал хэжэ шадаха бүхэ колхознигууды ба совхозуудай хүдэлмэришадые хлогой хуряалгада хабадуулха, ажалые зүбөөр эмхидхэхэ ба хлопк хуряагша бүхэнэй үдэрнээгөө нормо дүүргэхэ ябдалые туйлаха.

44. Бэлдхэлэй пунктүүдэй ба хлопк сээрлэлгын заводуудай дүүрэн заһабарилгы болон 1950 оной ургасын хлопксыреце тушаан абалта ба буйлуулага бэлдхэлдэ августын 15 болотор хангаха гэжэ СССР-эй хлогководствын Министрсыреце, союзна ба автономно республиканыудай тушаала;

VII. Лён ба улһа хуряалга ба бөлөдхөлгө

46. Лён-долгунецын ба улһанай ургаса хуряалга саг болзор соонь үнэгэрлэе ба лён-долгунецын ба улһанай волокно болон үрнэ бэлдхэлдэ гүрэнэй түсбүүдэй дүүргэлгы хангахынь СССР-эй хүдөө ажахын Министрсыреце, лён таридаг ба улһа таридаг областнуудай, хизаарнуудай ба республиканыудай тартийна ба советскэ органуудые уялгалха. Энэ зорилгоор:

а) лён-долгунецын хуряалга дээрэ бүхэ льнотребилкэнүүды ба лён хуряалга комбайнууды ашгалта, ургаса хуряалгын эхилтэр МТС ба колхоз бүхэндэ лёные машинаар ба гараар хуряалгын түсбэ зохиолго хангах, машинаар хуряахын тулада сорнягудыг эсбэр, гэзгэл жэдээр урһан эшэртэй лёной участогууды шэлэхэ, лён хуряагдэ комбайн бүхэндэ ба льнотребилкэ бүхэндэ участогуудые натураарын даалгаха, лён хуряагдэ комбайнууды ба льнотребилкэнүүды хүдэлмэрилкэ газартан ургаса хуряалгын эхилхээ урид табан хоногтоо хожом башээр абаашаха;

б) лён хуряадаг машинануудаар хуряалга хэжээд эшэниин угабонгөр боолтонууды сортировлаха, тинхэдэ гараар зулгааха хуряахадаа — хоёр дахин зулгаажа, эшынэ уатарна ба шарнаар сортировлаха ябадал үргөөр хэрэглэхэ;

в) лён хуряаха ба улһа хуряаха агрегат бүхэнны хэрэгтэй хүнүүд урғаса хуряалгын эхилтэр бүридүүлхэ;

г) комбайнаар лён хуряахада, суглуулагдаһан ехэ лён хатаахын тулада хэрэгтэй материалнууды бэлдэхэ, полевой полконууды хуряалгын эхилхээ хоёр неделлнээ хожом башээр түхсэрхэ ябадал хангах;

д) улһанай нэлэнхүдэ эсэглэжэ байха үедэ тэрэнэй поскониуды гүйсэдөөр шэлэхэ абаха, тинхэдэ үрнэй тарида дээрэ улһанай эсэглэжэ дүүрэн үедэ поскониудые шэлэхэ абаха ба үрнэй эдешээргэ заргэринь матеркин хуряалга хангах, тинхэдэ гээлтэ гаргахгүй;

е) удаадахи жэлдэ лён түсбүүдэ ба улһа тариха талмайнууды үргэдхэхэ хэрэгтэй байһаниие хараадаа абажа, элэ культурануудай үрһөөр өөһэдыгөө хэрэглэе үрнэнэй участогуудай ургасаһаа колхоз бүхэнэй хангалгын тулада хэмжээнүүдые абаха; ж) лён ба улһа сохилы байгалиин ямаршые эрхэ байдала.

VIII. Лубяной культуранууды хуряалга ба бөлөдхөлгө

51. СССР-эй хүдөө ажахын Министрсыреце, лубяной культуранууды таридаг областнуудай ба республиканыудай тартийна ба советскэ органуудые ингэжэ уялгалха:

а) бүхэ гол хүдэлмэринүүдые: рид хоорондын элдүүрилгы, ургасада тэжээл үзлгы, тинхэдэ уналагдаг газартаряалантай районүүдта—уналагдые эрчим агротехническэ болзорнуудта үнэгэрлэе тулада, джудай, кенафай, канатнигай ба кеидырин тарилгын хойноһоо харуула саг соонь ба паринаар хэжэ ябадал хангах; б) джудай, кенафай ба канатнигай ургасын эдешэхын хойноһоо хиналта эмхидхэхэ ба тэдэниие саг болзортоон хуряалга хангах, үрнэй тариалгы хуряахадаа үрнэ гээжэ ябадал гаргахгүй. Кенафай ба канатнигай ногоон тарилгы нэлэнхүдэ эсэглэһэн ба буурсагайнь бин болон үе-

публиканыудай Министрүүдэй Сөвөдүүды, хлопк таридаг районүүдай крайгүйсэдкоммунд ба райгүйсэдкоммунды уялгалха, бэлдхэлэй шэнэ пунктнууды, хлопк халагалха складууд ба талмайнууды 1950 оной түсбээй тогтоогдомол хэмжээнүүдээр сентябрин 1-нээ хожом баше бариха дүүргэхэ, тэршэлэн хлопксыреце тушаан абаха ба хадагалгын тулада складскый байранууды нэмжэ олоха.

45. Хлопк сээрлэдэг заводуудта, бэлдхэлэй пунктнуудта ба СССР-эй хлопководствын Министрсырецын баше организационуудта хабаатай байһан бүхэ складскый байранууды СССР-эй хлопководствын Министрсыреце 1950 оной июлин 1 болотор бусажа үгэхынь СССР-эй бэлдхэлнүүдэй Министрсырецы, хүнгэн промышленностин Министрсырецы, республиканыудай Министрүүдэй Сөвөдүүдые уялгалха.

Хлопк тушаан абалгада ба хадагалгада зорюулагдһан складскый байранууды хойшоодо ямаршы хэрэгсэлдэ эзэлхэ ябдалые хоримжолох.

колхоз бүхэнэй хэжэ шадахын тулада ба намар-үбнэй үедэ лёной ба улһанай түрүшын элдэлые хэжын тулада сушилкануудаар хангаданхай байхын тула, лён таридаг ба улһа таридаг бүхэ колхозуудта лён ба улһа хатааха ба хадагалха байранууды шэнээр бариха ба бин байһынь заһабарилха ябадал хангах;

а) улһа таридаг бүхэ колхозуудта улһы саг болзор соонь норгохын тулада бин байһан уһан сөөрзүүды заһабарилха ба шэнээр бариха ябадал хангах, сентябрин 15-һаа хожом башээр лён-долгунецын бүхэ ургасые элгээжэ ба норгожо дүүргэхэ, 1950 оной октябрин 1-нээ хожом башээр улһа норгожо дүүргэхэ.

47. СССР-эй Министрүүдэй Сөвөдэй 1949 оной августын 9-нэй № 3427 Тогтоолоор тогтоогдохон, лён хуряадаг комбайнуудай бүтээсин нормые ба комбайнернуудай, тэдэнэй туһалагдаһай ба трактористнуудай ажалые түлэхэ нормонууды 1950 ондо хуушаарин үлөөхэ.

48. СССР-эй Министрүүдэй Сөвөдэй 1950 оной мартын 22-нэй № 1117 Тогтоолоор тогтоогдохон ажалай түлбэрин гуримы лён хуряадаг ВНИИЛ—5 гэжэ машинануудай машинистнуудта, фонпешесновязальна ЖБК—2,3 гэжэ машинанууд дээрэ хүдэлмэрилдэг машинистнуудта тарааха.

49. Контрактационно договорнуудаар тогтоогдохон хэмжээгээр ба болзортоон гүрэндэ лёной-пешкагай волокно, лён-долгунецын ба улһанай трестэнууды ба үрнэнүүдые тушааха талаар контрактационно договорнууды колхозуудай ба бусад тушаагдаһай дүүргэхэ ябдалы хангахынь СССР-эй бэлдхэлнүүдэй Министрсырецы, хүдөө ажахын Министрсырецы, Центросоюзые, республиканыудай Министрүүдэй Сөвөдүүдые, крайисполккомнууды ба облизполккомнууды уялгалха.

50. Лён ба улһа бэлдхэлнүүдэй эхилтэр бэлдхэлэй бүхэ пунктнууды ба лён болон улһа эхин түрүүн элдүүрилхэ заводууды лён-долгунецын ба улһанай соломкониудай, трестануудай ба волокногой сортнуудай стандартын (эталонной) образецүүдээр хангахынь ба лён таридаг ба улһа таридаг колхозууды тэдэнтэй танилсуулахынь СССР-эй бэлдхэлнүүдэй Министрсырецы, хүнгэн промышленностин Министрсыреце ба Центросоюзые уялгалха.

дэнэ техническэ эдешээд байхадна хуряажа эхилхэд, богонихон болзор соо дүүргэхэ; в) колхозуудай ба совхозуудай таринан джудай бүхэ тарилгы 1950 ондо үрнэй хэрэгсэлнүүдтэ ашгалта; г) кенафай ба канатнигай ханган отологдохон эшэнүүдые ногоон луб болгожо элдүүрилгын тулада внгэдэг-сээрлэдэг НП—9 гэжэ машина дээрэ хүдэлмэрилхэ колхознигууды 1950 оной июльд бэлдхэхэ ябадал эмхидхэхэ; д) хуряалгын эхилтэр морин ба тракторна сенокосилкэнүүды ба лобогеркэнүүды джут, кенаф, канатниг хуряаха эзмсэгүүдээр хангах ба лубяной заводуудта эшэнүүдые абаашажа тушаахан тулада хэрэгтэй транспортна хэрэгсэлнүүдые саг болзортоон бэлдхэхэ; е) контрактационно договорнууд дээр тогтоогдохон хэмжээтэйгээр ба болзорнуудта джудай, кенафай

ба канатнигай эшэнүүды гүрэндэ тушааха уялгануудаа колхозуудай дүүргэхэ ябадал хангах.

52. Лубзавоудуудһаа 25 километрһээ холо газарта байһан колхозуудта джудай, кенафай ба канатнигай эшэнүүды тушаахын тулада тушаажа абаха пунктнууды 1950 оной августын 1 хүрэтэр эмхидхэхэ, джудай, кенафай ба

IX. Тамхи ба махорко хуряалга ба бөлөдхөлгө

53. Тамхи ба махоркын ургасые саг болзор соонь хуряахын ба эдэ культурануудай продукцияе бэлдхэхэ түсбүүдые заагагүй дүүргэхын зорилгоор СССР-эй хүдөө ажахын Министрсырецы, СССР-эй эдэ хоолой Министрсырецы, ногауудай советскэ ба партийна органууды ингэжэ уялгалха:

а) тамхины ба махоркын тарилгын хойноһоо нарин нигта харууна хэжэ, хуряалгын эхилхэ саг хүрэтэрхи бүхэ үе соо үбнэ түлгы ба рид хоорондын зөөлөрүүлгэ хэжэ, ургамалай үлүү жэжэ набшанууды хужалга хаяха ба үбшэнэй ба хоронтонтой тэмсэхэ хэмжээ-ябуулганууды үнэгэрлэхэ хангах;

б) колхозуудта ба совхозуудта бин байгаа хатааглын байранууды саг болзор соонь заһабарилха, тэршэлэн ажахын барилганууды

X. Кок-сагыдай хуряалга ба бөлөдхөлгө

54. Кок-сагы таридаг районүүдта тартийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай шухалын шухала зорилго хадаа 1950 ондо кок-сагыдай үрнэнүүдэй ба үндэнүүдэй үндэр ургаса абаха ба кок-сагыдай үрнэнүүдэй ба үндэнүүдэй бэлдхэлгын гүрнэй түсбүүдые заагагүй дүүргэхэ ябадал мүн гэжэ тоолохо. Энэнэй тулада:

а) кок-сагыдай тарилгын хойноһоо нарин харууна эмхидхэхэ, вегетационно үеднэ үбнэ түлгы ба рид хоорондын зөөлөрүүлгэ хэжэ абадал эмхидхэхэ;

б) хоёр жэлэй ба нэгэ жэлэй плантационуудта кок-сагыдай үрнэнүүды саг болзор соонь суглуулаха ба үрнэ бэлдхэлгын түсбөй колхоз ба совхоз бүхэнэй заагагүй дүүргэхэ ябадал хангах; кок-сагыдай үрнэ нэлэнхүдэн суглуулаха үедэ каучук таридаг бригадануудта ба венонуудта туһаламжа хүргэхын тулада эдэ колхозуудай ажал хэжэ шадаха колхознигууды ба үхидүүды үрнэ суглуулагда нэмжэ хабадуулха;

в) кок-сагыдай үндэнүүдые малтаха ба ургасынь бэлдхэлэй пунктнуудта тушааха бүхэ хүдэлмэринүүды 1950 оной августын 15-һаа хожом баше дүүргэхын тулада хоёр жэлэй плантационуудта кок-сагыдай үндэнүүдые малталга үрнэ суглуулын дүүргэхэтэй са-суу хаа хаанагүй үнэгэрлэхэ. Нэгэ

XI. Хартаабха болон овощине хуряалга ба бөлөдхөлгө

55. СССР-эй хүдөө ажахын Министрсырецы, СССР-эй совхозуудай Министрсырецы, ногауудай тартийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууды уялгалха гэбэл:

а) колхозуудта ба совхозуудта овошин ба хартаабхын тарилгын хойноһоо хаһа саг соонь харууна хэжэ ябадал—буртаг үбнэ түүжэ, рид хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, шорой бооллох ба нэбэрүүлхэ, элдэ хоронтонтой тэмсэхэ хэмжээ-ябуулганууды бөлүүлхэ ба уналагдаг участогууд дээрэ уналагла хэжэ ябадал эмхидхэлгы хангах;

б) хартаабха хуряадаг бин байгаа бүхэ тракторна машинанууды хартаабха хуряалгада түхсэрхэ ба хүсэдөөр хэрэглэхэ, хуряалга хэжэ даалгабары машина бүхэндэ тогтоохо ба тэршэлэн овош ба хартаабха хадагалдаг газарнууды 1950 оной сентябрин 1 болотор заһабарилха ба дезинфекциялхэ;

в) РСФСР-эй хойтохи центральна ба зүүн зүгэй районүүдта, Казахскаа СССР-эй зүүн зүгэй ба хойто районүүдта хартаабха хуряалгы октябрин 1-нээ оройтуулангүй, бусад районүүдта—хүтэйн болотор дүүргэхэ, үдэр соо малтатан бүхэ хартаабхяа тэрэ үдэртэн суглуулаха, хатааха ба тэрэниие бэлдхэлэй пунктнуудта ба хадагалга газарнуудта зөөжэ абаашажа ябадал эмхидхэхэ. Хартаабха хуряананайнгаа һүү-

XII. Үрнэй участогуудай болон үрнэй ногооний ургаса хуряалга

58. Үрнэй участогууд дээрэ ургуулагдһан сортовой шэлэгдэмд өөрүн үрнөөр колхоз ба совхоз бүхэнны хүсэд хангалга, мүн тэршэлэн тогтоогдохон хэмжээ-

канатнигай бэлдхэлнүүдэй эхилтэр бэлдхэлнүүдэй бүхэ пунктнууды ба лубзавоудые эшэнүүдэй сортуудай стандартын (этлонной) образецүүдээр хангахынь ба лубяной культура таридаг колхозууды ба совхозууды тэдэнтэй танилсуулахынь СССР-эй хүнгэн промышленностин Министрсырецые уялгалха.

а) махорко хатаагыне түргэдхын тулада махоркын ургамалы хуряахаһаа 3—4 үдэр урид хабтага хабтагараар тайалха, тинхэдэ отологдохон махоркые поли дээрэ нэгэ үдэрһөө дээш үлөөхэ ба һарабшагүй газарнуудта тэрэниие хатааха ябадал гаргахгүй;

б) тамхины набшанууды техническэ гүйсэд болборсоорд байхадна 5—7 дахин гаралгаар (ху-халаглар) хуряажа дүүргэхэ, тинхэдэ набшануудай үлүү ехээр болборсоор, тэршэлэн тэдэниие өлсөө болборсооргүй байхадна хуряаха ябадал гаргахгүй;

в) тамхины набшанууды техническэ гүйсэд болборсоорд байхадна 5—7 дахин гаралгаар (ху-халаглар) хуряажа дүүргэхэ, тинхэдэ набшануудай үлүү ехээр болборсоор, тэршэлэн тэдэниие өлсөө болборсооргүй байхадна хуряаха ябадал гаргахгүй;

д) тамхи ба махорко хуряалгы хүйтэнэй эхилхын урда тээ дүүргэхэ ба түүүхэй эдые гүрэндэ тушаагга—тогтоогдохон болзорнуудта дүүргэхэ.

жэлэй тарилгын талмайнуудта кок-сагыдай үндэнүүдые малталга октябрин 20-һоо хожом баше дүүргэхэ, тинхэдэ Украинскаа СССР-эй ба Белорусскаа СССР-эй райо-нуудта үндэнүүдые малталга ноябрин 1 хүрэтэр дүүргэхэ. Гүрнээ тушаахан тулада кок-сагыдай үндэнүүдые бэлдхэлгын пунктнуудта зөөжэ асаралгы хаа хаанагүй ноябрин 1-нээ хожом баше дүүргэхэ;

г) каучук таридаг бригадануудта ба венонуудта хүдэлмэрилдэг колхознигуудые кок-сагыдай хойноһоо харууна хэжэ, үрнэнүүды суглуулаха ба үндэнүүдые малтаха үедэ кок-сагы таридагтэй холбоогүй бусад хүдэлмэринүүдта һарааруулаха ябадал хорих.

55. Кок-сагыдай үндэнүүдые ба үрнэнүүдые тушаажа абаха бэлдхэлэй пунктнуудай бэлэн болоннонине һарын болзор соо шалгахынь ба кок-сагыдай үрнэнүүды ба үндэнүүдые саг болзор соонь ба талалгараагүйгөөр тушаажа абаха абалды ба колхозуудай тушааһан продукция туде кодхозуудтай тоосоо саг болзор соонь хэжэ ябадал хангахынь химическэ промышленностин Министрсырецые уялгалха.

Кок-сагыдай үрнэ тушааһан колхозуудта тогтоогдохон гурмаар орооһо тарянай (шенисын) ургамын худалдалгы хангахынь бэлдхэлнүүдэй Министрсырецые суу хаа хаанагүй үнэгэрлэхэ.

57. СССР-эй бэлдхэлэй Министрсырецы, Центросоюзые, худалдаа наймаанай Министрсырецы, СССР-эй эдэ хоолой промышленностин Министрсырецы, хартаабха болон овош бэлдхэлгэ ябуулдаг бусад Министрствонууд ба ведомствонууды, мүн тэршэлэн ногауудата тартийна ба советскэ органууды уялгалха гэбэл:

а) хартаабхы болон овошине талалгарангүй хүдэһэн абажа байха ба саашан ябуулга байхын тулада бэлдхэлэй саг үргэлжын ба саг зуурин пунктнууды, шэр-нүүр болон бусад хэрэгсэлнүүды 1950 оной июлин 1 болотор бэлдхэхэ, хартаабха ба овошине хадагалха складуудай түхсэрлэхэ 1950 оной сентябрин 1 болотор дүүргэхэ.

Хартаабха болон овошин ехээр тушаагдажа байха үедэ бэлдхэлэй пунктнуудай түхсэрэн сүүдхын хүдэлмэри эмхидхэхэ;

б) гүрнэй түсбээй ёһоор хартаабха абадан ногауудата тартийна, ОРС-нууд болон бусад организационууды 1950 оной сентябрин 1-нээ оройтуулангүй хуеугэй районүүдта ба колхозуудта нэрлэжэ үгэхэ ба өөрнгөө транспорттар хартаабха зөөжэ болон тэрэниие үбдлөө хадагалха газарта хэжэ даалгабаринууды тэдэндэ тогтоохо.

нэй страховокой ба хойто жэлдэ үлэхэ үрнэй фондууды байгуулга хадаа тартийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, совхознуудай, колхозуудай ба

МТС-үүдэй хүтэлбэрлэгшэдэй шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо.

Хэдэ хэдэн областнуудай, хизаарнуудай болон республиканыудай тартийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд болбол колхознууд ба совхознууды өөһэднэй үндэр шанартай сортовой үрнөөр хангахын тула шухала хэмжээнүүдэ абангүй байжа, гүрнэй рекурсуудһаа хүрэнгэ абаха гэжэ бододог колхозууд ба совхозуудай зарим хүтэлбэрлэгшэдэй иждевенческэ абары загые дадалла. Иимэ ябадал хадаа орооһо болон бусад культурануудай үрнэ үлүү дахин зөөхэ, материальна болон мүнхэн зөөринүүды ашаг туһагүйгөөр гаргалшала ябадал хургадэ, тинхэдэ ногагай байдалда дадаагүй сортуудай үрнөөр тарилга хэлгэ хадаа хүдөө ажахын культурануудай ургасые доошлуулаха ябадал хургадэ байна, энэ болбол гүрэндэ, колхоз ба колхознигуудта ехээр гарза хохидол ушаруулдаг байна.

Үрнэнэй участогууд дээрэ ургуулагдһан хүдөө ажахын культурануудай ба ногауудай өөршн шэлэгдэмэл сортовой үрнэнүүдээр колхозуудай ба совхозуудай хангалгын байдалы колхозууд, МТС-үүд, совхозууд, районууд, областнууд, хизаарнууд болон республиканыудай хүдэлмэрин дунгүүдые гаргахалаа хараадаа абаха абалды шухала мэдэрхэ. Таряна болон хүдөө ажахын бусад продукцияды бэлдхэхэ түсбөө дүүргэхын хажуугаар, өөрыгөө намарай ба хабарай тарилга хэжэ өөршн үрнөөр хүсэд ханганан ба мүн тэршэлэн тогтоогдохон хэмжээгээр страховокой болон хойто жэлдэ үлэхэ үрнэнэй фондууды хаһан иматга тинмэ колхозууд, совхозууд, районууд, областнууд, хизаарнууд ба республиканыуды хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй түсбөй дүүргэхэн дээрэ тоолохо.

59. СССР-эй хүдөө ажахын Министрсырецы, СССР-эй совхозуудай Министрсырецы, областнууд, хизаарнууд, болон республиканыудай тартийна ба советскэ органууды уялгалха гэбэл:

а) культура бүхэндэ гэжэ тогтоогдохон хэмжээгээр үрнэнэй участогууды али заргын зүбөөр талалган ба башаһэн тухай бүхэ колхозууд ба совхозуудта ургаса хуряалгын эхилхээ урид 10 хоног оройтонгүй шалгалта хэрхэ. Гэнтин аюулһаа боложо үрнэнэй участогуудай ургасын кодхогой үрнэнэй хэрэгсэлгы хангажа шадалагүй гү, али апробацин мэдээгүй ёһоор үрнэнэй участогуудай ургасын хүрэнгэдэ хэрэглэжэ болохогүй байһан ушарта нинта тарилгын үлэмжэ ургасатай, найн участогуудһаа, түрүшын ээлжэнэ дээрэ районированно сортуудһаа үрнэнэй участогууды тус тус ушарта райгүйсэдкомой зүбшөөлтэйгөөр, хуулар тогтоогдохон хэмжээгээр, илган үгэжэ болохо байна. Үрнэнэй участогууд зохио культурануудай хуряалгы эхилхээ урид табан хоногтоо оройтонгүй нэлэгдэхэ байна;

б) колхозууд ба совхозуудай үрнэнэй участогуудһаа абаха үрнэнэй тарилгын шанары дээшлүүлхэ зорилготойгоор үрнэнэй участогууд дээрхи тарилгын хойноһоо түрүшын ээлжэнэй тон нарин харуулалгы вегетацин үедэ ургаса хуряалга хүрэтэр хэжэ, буртаг үбнэртэй, хоротон ба хүдөө ажахын ургамалнуудай үбшэнэй тэмсэхэ ябадалда онсо анхараала хандуулха, үрнэнэй участогууд дээрэ кулытурна ургамалнуудай бусад сортнуудай халашагүй холимго буртагууды түүжэ ябадалы, мүн тэршэлэн минеральна ба ногагай органическэ үтэгжүүдгнүүдээр нэмэлтэ тэжээл үгэхэ ябдалы үргөөр хэрэглэхэ;

в) үрнэнэй хүсэд эдешээжэ болоходон, үрнэнэй участогуудай ургасы богино болзор соо нинте талмай ургасаһаа амааран хуряажа, хуряанан сасуу үрнэнэй таряе сохио, сээрлэхэ ба хатааха, тэршэлэн үрнэнэй таряе хадагалгын тула актын ёһоор кладовшита тушаажа үгэхэ, тэрэ акт соо тушаажа үгэхэн үрнэнэй материаль тоо ба шанары тус тус культура ба сорт тушааны тэмдэглэхэ;

г) үрнэнэй участогуудһаа суглуулагдаһан үрнэнэй оройны тарилгаһаа гадна ондоо ямар нэгэн хэрэгтэ гаргалшала ябдалы хорихо, колхозууд ба совхозуудай үрнэнэй фондын бүтэн байлгын ба зүбөөр хадагалгажа байлгын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо, тинн үрнэнэй оройны гутааха ба үрнэ ябадалда гү, али тэрэниие ондоо юмэндэ хэрэглэхэ ябадалда зэмтэй хүнүүды хатуу харюусал, гада хабадуулха;

д) райсемхозуудта ургасын түрүшын ээлжэндэ ба үндэр шанартайгаар тон богино болзор соо хуряаха, сохио ба сээрлэхэ ябдалы хангах.

60. Олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудай үрнэтэ таряе саг соонь ба гэзлэггүйгөөр энэ жэлдэ хуряаха ябадал ба 1950 ондо үрнэнэй ногоо бэлдхэлгын гүрнэй түсбөй колхоз бүхэнэй тогтоогдохом болзор соо үгэ хүүргүйгөөр дүүргэхэ ябадал хангахынь СССР-эй хүдөө ажахын Министрсырецы, СССР-эй хлопководствын Министрсырецы, СССР-эй совхозуудай Министрсырецы, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууды уялгалха. Энэнэй тулада:

а) олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудай үрнэтэ тарилгын хойноһоо зохио харууна хэжэ, тэдэниие үбнэ тэжээл болон сабашаагүй;

б) үрнэнэй ногооний сабашлага 3—4-һөө дээш баше үдэр соо, тинн үрнэе сохило, элдэлгэ ба сээрлэлгы үрнэнэй ногооний хадагдажа эхилхэнээ хойшо 20-һоо дээш баше хоног соо үнэгэрлгын тула үрнэнэй ногооний хуряалга, сохило, элдэлгэ ба сээрлэлгы саг соонь үнэгэрлэхэ, үрнэнэй ногоо хуряахын ба элдхын тулада хэрэгтэй тооной комбайнууд, молотилканыуд ба зохио түхсэрлэгнүүдээр хангагдаһан бусад машинанууды хангах.

61. Үрнэнэй ногоо хуряаха ба сохио хүдэлмэринүүды үнэгэрлэхэ хэрэгтэ комбайнернууд ба машинистнуудай үүсхэл эрмэлзэлгы дээшлүүлгын тулада 1949 ондо байһан ажалай түлбэрин гуримы 1950 ондо хүсэндэнэ үлөөхэ;

а) олон жэлэй ногооний үрнэе комбайнерой хуряаһан гектар бүхэнни орооһоно культурануудай 5 гектарта тоолохо;

б) үрнэнэй ногоо сохио ба элдэхэ хэрэгтэ найн шанартайгаар хүдэлмэриһэн машинистнуудта клеверэй гү, али люцернын үрнэй сохилдоһон, элдэлдэн ба сээрлэгдэн центнер бүхэнэй түлөө 1,5 килограмм хэмжээтэй орооһо нэмэлтэ түлбэри болгон үгэхынь колхозуудта һайшааха.

Олон жэлэй ногоо гансал сохило дээрэ гү, али гансал элдлэхэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан машинистнуудта еспарцедһээ гадна сохион гү, али элдхэн ба сээрлэһэн центнер үрнэнэй түлөө 1 килограмм орооһо, тинн еспарцедэй үрнэнэй түлөө центнер бүхэндэ 500 грамм таряа үгэхэ.

62. Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүды, илангаа ургаса хуряалгын үедэ хэдэ хэдэн областнууд, хизаарнууд ба республиканыудай ээлжээтүүлэн ябуулдаг болоһые буруу дээрэ тоолохо, тинхэдэ олохон колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд пар хахалалга, таримал молоной хойноһоо харууна хэлгэ, хадагдаһан таряанай газар хахалалга, намарай тарилга хэжэ газары хах

Бурят-Монголоор курортнууд

Үзэхсэн хайхан Түнхэнэй тала, үндэр хадаана буулан сурган ухата Хэнгэргэ гол дээр, байта сагаан Саян уулын хаяда байхан «Аршан» курорт өөрийн гөө худалмэрини эхилб. Энэ хадаа Сибирь ба Дальна Востогто алдаршаан курортнуудай нэгэн юм.

«Аршан» болбол гансахан хүсэ эхэтэ минеральна унаараа илгарна башэ, мүн оршон тойрон байгаа гоё хайхан байгаалыраа алдар сууда гаран байна. Курортые шэглэн Түнхэн голые үсгэн гарахада урдаанамай уужам ехэ хотогор хүнды утган нэмжынэ. Алад шашан харахада Саян ундэр суулын сабшамал шэнги эрид байсаууд орьелтон, унээр мана татан хүхэрнэ. Курорт дээрэ хүрөөд байхада салир хурса шулуун оройтой хаданууд худалтанга. Тэдэ хаданууд хадаа хушан, удаһан, рябина, мойлон, шөлөн, нархан, хуша, жодоо, хасури болон бусад шөлөнбэтэ ба набшаһата модоор бүрхөөгдэнэй. Аршанһа баруун ба зүүн тээшшэе харахада Түнхэнэй хабыгай хаданууд үнгэлийн хайхан байгаалие урданмай нээн.

Курорт болбол Хэнгэргэ голыи эрвэ дээрэ оршомо. «Аршан» курортын уһан хадаа харьдагай ббори дороһоо соргодон гаража байдаг.

Аршанай тэрээгүүр урданан Хэнгэргэ гол үндэр уулаһаа хүү юуртэн табсантажа буудаг байха юм. Иимэ хүү юуртуд (водопад) тус голдо олон.

Хэнгэргэ голыи уһан тунгалаг хайханаараа бусад уһануудһаа илгарна. Тэрэ уһан ногоон үнгэртэй юм.

Амаргаһад ба аргалуулагшадай ууаг минеральна булаг ба углекислэ, радиоактивна ваннанууд аргаламжынгаа талаар ехэ хүсэтэй байдаг дээрэһээ арад зоной элүүрье бэхжүүлэгдэ ехэ туһа хүргэдэг. Тэндэ зурхэнэй, хотын, эльгэнэй болон нервнэ үбшэнүүдые амжалтатыйгаар аргалдаг байха юм.

Автобусууд жэлэмэл гоё жэгдэн харгыгаар курортда очгошодые зөөдэг. Энэ жэлэй сезондо курорт дээрэхи байрануудта капитальна заһабаринууд хэлгэһэн ба тэдэ байрануудай талмай үргэлхэдгэн байна. Мебельнуудын шэнэдхэгдэһэн, элдэб инвентарьнуудын нэмээгдэнэй. Эмнэлгын кабинетүүдтэ аппаратуранууд нэмээгдэн табигдаһан байха юм.

150 метр гүнзэгытэй үрэмдэл хэгдэж дүүргэгдэл, шэнэ скважина ашагалгада оруулагданхай. Тэндэһэнэ сүүдхэ соо 200 мянга гаран литр хэмжүүртэй минеральна уһан гаргагдаха байна.

Мүн зүгын үүр ба үр жэмэстэ мододын үргэдхэгдэнэй. Мүнөө курортдо амаргаһад курортын хамһабарин ажахыһаа шэнэ ургасын овошь абадаг болоо. Тэрээшлэн тус курорт элдэб асорментын продуктуудаар хангаданхай.

Байгша юнион 11-һээ Байгалай зүүн эрвэ дээрэ байдаг «Горя-

чинск» курорттын сезон нээгдэб. Энэ курорт уула хада, ой модоор хүрээлэгдэн эхэ хайхан газарта байдаг. Тэндэхи ой соогуур элдэб жэмэс, һамар элбэгээр ургадаг байна. Байгалай эрвэдешье тунгалаг аруоухан агаар, үзэхсэн хайхан байгаали курортнигуудай хүсэ шадалда нэмэри үгэн.

Энэ курорт болбол 55 градус халуунтай, сэрнестэ минеральна уһатай юм. Тус курортын гэр байранууд яһала хайнаар заһабарилдага. Энэ жэлдэ электричествой түхөөр, тэндэ физиокабинет болоһоо элдэб.

Эндэ үе мусын ба травматическа ба ревматическа хуушан үбшэнтэн болон бусад аргалдагад юм. Илангаяа тус курорт брушлелз үбшэнтэндэ ехэ туһа үзүүлдэг байна.

Юнион 10-һаа Ильинскин ба Дэдэ-Березовскин санаторинууд худалмэрилжэ эхилэ. Тэдэ санаторинуудта зохио заһабарн хэгдэж, сэгэ (кумыс) болон бусад шуухала хэрэгсэлүүд бэлдэхэгдэнэй.

Манай эндэхи минеральна уһануудай өөрынөө эмнэлгын хүсэ шадалаар алдаршаан дээрэһэнэ ороной центральна областнуудһаа арад зон ержэ амардаг ба аргалуулдаг байна.

Энэ жэлдэ республикын курорт ба санаторинуудта 2500 гаран хүн амарха ба аргалуулха юм.

Л. Резницкий,

БМАССР-эй элүүрье хамгаалын министрые орлошо.

Холбоото Штадуудта эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөн

НЬЮ-ЙОРК, юнион 15. (ТАСС). «Эб найрамдалай уряе дэмжэж американска залуушуулай комитет» һүүлэй гурбан неделлин турша дотор 20 хүрэтэр наһанай 50 мянган залуу хүнүүд атомна бомбо хорихые эриһэн уряда гар табига. Американска компартиин ударидагшадай нэгэн Клодия Джонс хадаа «Дейли Уоркер» газетэдэ юнион 12-то толмилдоһон статья соогоо эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн

эхэнэрүүдэй дунда дэлгэрһэн тухай бэшэ. Орегон штадта эб найрамдал хамгаалха эхэнэрүүдэй комитет эб найрамдал хамгаалха кампанис үргэжөөр дэлгэрүүлһэн ба Саг үргэлжөөр комитетэй уриатай листовконуудаар хангаһын эб найрамдалай тала баригшадай информационно гуйһан байна гэжэ Джонс заана.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэ немецкэ комитетэй секретариатай мэдүүлгэ

БЕРЛИН, юнион 14. (ТАСС). Дүтэлжэ байгаа дайнай аюулһаа ямар аргаар зайсаха тухай Баруун Германиян хүн зондо тайлд барилан ойлгуулхын тула Баруун Германиятай харилсаха бүхэ арга боломжуудые ашаглаһые уряалан «Нейес Дейчланд» газетын уряа тушаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй комитетэй секретариат мэдүүлгэ хэбэ. «Нейес Дейчланд» газетын уряа

халаа, — гэжэ Комитетэй секретариатай мэдүүлгэ соо хэлгэдэнэ, — эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдхэлхэн хоёрдохи конгресстэ бэлдэхэ хэрэгтэ угаа ехэ нэмэри болоно. Тус уряа хадаа германска демократическа республикадахи эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ угаа ехэ ашаг туһа үзүүлхэ, гордской болон квартиальна органи, зацинуудые түргэнөөр байгуулха ябадалые хүнгэдхэхэ байна.

Австралида антиправительственна демонстраци болобо

СИДНЕЙ, юнион 15. (ТАСС). Урда шэнэ Уэльс штадай либеральна партиин лунгуулин урда тээхи митинг дээрэ сиднейскэ ратушада австралийска премьер-министр Мензисхэ үгэ хэлэхэ үеде ратушые полициин ехэ отряд хамгаалан байба. Тинн коммунистическэ партине хорихо тухай федеральна правительствын хуулин проектэ эсэргүү буруушааһан аралай демонстрацида һаад хэхэ гэнэ байгаа. Либеральна ба аграрна партинууд, тэрэшлэн федеральна пра-

вительство «коммунизмые усадхааар» хараална гэжэ Мензисхэ мэдүүлхэдэнь буруушаалай хашхаллаанууд болобо. Полици олон хүнүүдые ратушаһаа үлдэн гаргана ба 100 хүнийе «агрессивнэ ааша гаргаба» гэжэ гэмнэһэн байна. Хэлбэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, митингдэ байлсаһан хүнүүдэй гурбан нэгэ хубинэ «Бидэнэр эб найрамдал хүсэнбди», «Атомна бомбые хорихо хэрэгтэй!» гэнэ хашхаралдаануудаар Мензисхэ үгые олон удаа таһалба.

Анархиада амаралта тухай Чехословакиин арадэй правительствын анхарал

ПРАГА, юнион 13. (ТАСС). Чехословацка гүрэн хадаа ажалшадэй бөөн элүүр тухай анхарал оролдолгые үдэр бүхэн гаргана. Тус орон дотор шэнэ больницанууд, санаторионууд, амаралтын байшангууд нээгдэнэ. Курортнуудта амаралтаа үнэгдэгдэ хүнүүдэй тоо Чехословакида жэл бүри олоһорно. Хэрбэ 1945 ондо амаралтын байшангуудта 4400 хүн ошоо

һаа, 1949 ондо 207.100 хүн ошоһон байна. 1950 ондо 250 мянган ажалшад амаралтаа санаторионууд болон амаралтын байшангуудтай үнгэргэхэ юм. Арадай гүрэн хадаа үхибүүдэй амаралтада ехэ анхарал хандуулна. 1950 ондо курортнууд ба амаралтын байшангуудта эльгээгдэн хүнүүдэй тоо 140 мянган хүн болохо байна

Чехословацка республикын президентээр Клемент Готвальд рунгаданаар хсёр жэл болобо

ПРАГА, юнион 14. (ТАСС). Чехословацка республикын президентээр Клемент Готвальдын һунгаданаар хоёр жэлэй ой мүнөөдөр гүйсэб. Бүхэ газетэнүүд энэ үдэртэ түрүү статьянуудые зориулба.

Клемент Готвальдын зохёолнуудые хэблэн гаргах тухай Чехословакиин коммунистическэ партиин Центральна Комитетэй Секретариатай тогтоолые газетэнүүд толилобо.

Американска засагаархила аашада эсэргүү юристнууд-демокрадуудай уласхоорондын ассоциациин буруушаал

ПАРИЖ, юнион 13. (ТАСС). Юристууд-демокрадуудай уласхоорондын ассоциаци хадаа антиамериканска ажал-ябуулгы мурдхэ комисси гэдэтэ комитетэй гэгшүүдэй нэрэнүүдые мэдээсэхэһээ арсаһанай түлөө сүүлдэг-

дэһэн «антифашистууд—эмигрантуудта туһалха нэгдэмэл комитет» 11 хүтэлбэрилгэшэды түрмэдэ хаһан ябадалда эсэргүү эрид буруушаалые США-гэй президент Трумэндэ мэдүүлгэ.

Багетнэ искусство хүгжэжэ байна

1949 оной февраль һарада Бурят-Монголой уранзураашадай Союзай мастерскиин дэргэдэ багетнэ талаар нээгдэнэ байгаа.

Багет гэжэ юб гэхэдэ, уранзурагуудай, портретүүдэй хүрээе гоё хайханаар һиллэһэн хэбээр няажа хэхэ ажал, һиллэлгын творчество мүн болоно.

Арадай уранзурааша Шыренжап Сампилович Сампиловай үүсхэлээр эхи табигдаһан тэрэ багетнэ талаар урга-ургаһаар мүнөө бүхэл цех болоо. Энэ хэрэгые эхилхэдэ гансахан мастер — Дмитрий Ольхинов байһан юм. Дмитрий Ольхинов манай республикын байдалдахи энэ жанр хэрэгые эхээр һонирхожо, кадрнуудые хурдан түргэнөөр бэлдэхэжэ эхилэ һэн. Мүнөө Эздэн аймагай простой колхозник ябаһан Гончик Будажапович Чагдуров үндэр мэргэжэлтэй уран мастер болохой. Тинхэдэ хүхэр Ольхиновай һургаһан Сергей Балданов, Николай Баторов, Борис Качуров болон бусад уран бэрхэ багетчигүүд болоһон байна.

Эдэнэр творческэ хүдэлмэридөө горьтойхон амжалта туйлаа. Мүнөө 18 янзын рельефна (гүйхэн һилдүүртэй), хэдэн олон янзын ба-

ральефна (гүнзэгы һилдүүртэй) хүреанүүдые бүтээн гаргана.

Багетнэ цехые дагша хүхэр Д. Ольхинов ингэжэ хөөрэнэ:

— Хүрээ бүхэн зурагай удхатай тааралдуулгаһаан тогтодоһон байха ёһотой юм. Мүнөө бидэнэр национальна формотэй, гүнзэгы политическэ удхатай рельефүүдые байгуулха хэрэгтэ гол анхараала хандуулнаби. Жэшаалхад, энэ хүрээе дуб ба лаврын набшаар нэмээгдэнэ, яахадаб гэхэдэ, дуб-алдар соли, лавра-амгалан тайбан гэнэ удхатай. Тинхэнэ энэ хүрээ дотор манай агуухэ алдарта багша, дэлхэй дээрэ эб найрамалые сахигша хүхэр Сталиний портрет һуулагдаха байна, — гээд бүтээжэ байһан алтан хүрээгэ харуулна.

Бурят-Монголой багетнэ мастернууд гансахан республика доторо башэ, мүн Чита, Хабаровск, Иркутск ба Красноярск мэдээжэ болонхой. Эдэ хизаар ба областнуудһаа тон олон захиолнууд ердэ боллоо. Жэшаалхад, энэ цех мүнөө Читинскэ областһоо 500.000 гаран түхэргэй захилабаад бүтээжэ байна.

Уранзураашадай Союзай мастерскинуудые дагша хүхэр Л. Гересов ингэжэ хөөрэнэ:

— Манай багетнэ цех үнэгэриһа дүрбэн һара соо бүхэ 1950 онойгоо тусэбые 240 процент дүүргэ. Багетчиһадай творческэ үүсхэл угаа ехэ. Тэдэнэр рельеф болон баральефүүдые няадаг массые (зүйлнүүдые) өөһэдөө буйлуулдаг байна, мүн төрөнэйнгэе шаарые үдэр ерэхэ бүри улам һайжаруулна, шэрдэлжэ, алталагыге гоё хайхан болгоно.

Энэнь зүб. Гоё хайханаар бүтэһэн хүрээ рамануудын харахада үнэхөөрөө бронзоор гү, али алтаар бүтээгдэх гэжэ һанамар.

— Багетнэ үйлдэриин бүхэ бэлдэхэл хүдэлмэринүүдые механизирова́́ха һанатай ба аргатайшые байнаби. Тингэбэлнай бүтэһэн зүйлэйиин өөрын үнэ 5 дахин шахуу хиндарха юм, — гэжэ багетнэ цехинхид мэдүүлэл.

Энэ худалмэрида бүри олон урашуулые хабалуулжа, искусствын энэ нэгэн һалбарине улам саашан хүгжөөхэ хэрэгтэй. Тинхэдэ төрөнииен гансахан зураг, портретүүдые шашаа бэшэ, мүн гэр байрын дотор хана, оройнуудые шашаа хэрэгтэ хандуулбал һайн байгаа гэжэ һангана.

Ц. Зандинов.

Модо урадуулга—гүрэнэй шухала хэрэг

Манай уужам ехэ Эхэ орон дотор угааежэ барилганууд боложо байна. Фабрика ба заводуудай, гэр байрын, шахта ба руднигуудай барилгануудта, саарһанай ба фанернэ заводуудта, мүн арадай ажахын бусадшые һалбаринуудта модон угаа ехээр хэрэглэгдэнэ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ.

Бурят-Монголой модошод үнэгэршэ намар-үбэлэй сезон соо хэдэн зуун мянган кубометр модо бэлдэхэжэ, арадай ажахыда эльгээгдэнэй тулада уһанай эрвэ шадар абаашаа.

Уһаар модо урадуулга хадаа ямаршые транспортһаа үнэгүй ба ехэ таарамжатай транспорт мүн. Ой модоной ба саарһанай промышленностин предпритнинуудай бэлдэхэһэн бүхэ модоной хахаднаа ехэнхэй уһаар зөөгдэдэг юм. Тинхэнэ модо урадуулгаһад, худалмэришэдэй, модо урадуулга дээрэ худалмэрилжэ байһан колхознигуудай урда тон ехэ ба хүндэтэй зорилго табигданхай. Тэдэнэр бэлдэхэгшэдэй намар-үбэлэй үедэ хэһэн ехэ ажалые заадаһан гаргах—уһанай эрвэдэ ашааһагаһан модые саг болзоор сооны хэрэгшэһэн хүрэгшэ зорилготой. Энэ зорилго тон ехэ ба хүндэтэй. Мүнөө жэлдэ модо урадуулха гол мурэнүүд үнэгэршэ жэлэйһинэ ехэ оройтожо хайлаа. Тинхэнэ, модо урадуулгаһад хурдан түргэнөөр ажаллаха ёһотой болоно.

Республикын модошод нэгэ һара соо худалмэрилжэ зуураа урадуулгын тусэбые мүү бэшээр дүүргэжэ шадха байһанаа харуулба.

Итанца гол ба тэрэндэ шудхадгай Иркилик голоор модо урадуулгата тогтодоһон болзорһоо 18 үзүүрээр урид дүүргэдэ. Турка голоор модо урадуулга 4 үдэрөөр уришалан дүүргэһэн ба Оронго голоор урадуулга нёдондо жэлэйһинэ нилээд амжалтатыйгаар ябуулагдажа байна.

Үдэ голоор модо урадуулгын хүдэлмэрини хэдэ оройтожо эхилһэн ба урадуулгын хэмжээнэй хэдэ ехэдхэгдэн байбашые, эндиһэ участогайхид модо уһа руу табилгые амжалтатыйгаар дүүргэ. Тэдэнэр уһанһаа модо гаргалгы мүн лэ амжалтатыйгаар ябуулжа прафитгаа орохо байха гэжэ найдамаар байха юм.

Модо урадуулгын хүдэлмэрида хэдэ хэдэн һайн зүйлнүүдэй байбашые, ехэнүүд дутагдаһууд бии байна. Эдэ дутагдаһуудай нэгэниини юоб гэхэдэ, урадуулгаһан модые уһанһаан гаргах, вагоонуудта ашаалаһан ехээр гэгдэгдэн ябадал болоно. Модо урадуулгын Удын конторо (директорын хүхэр Титенко) шэнэ модоной урдажа ерэтэр хуушан модоёо хүдөөдэ гаргах ябадалые хангаагүй. Онохой модоной комбинат (директорын хүхэр Газизов), Улан-Удын модоной завод

модо уһанһаа гаргалгые ехэ гэгдэлтэйгээр эхилжэ, май һарынгаа тусэбые дүүргэнгүй байхаһаа гадна, мүнөө хүрэтэр прафитга ороогүй байһаар. Сэлэнгын шпаловозод мүн лэ модо гаргалгада бэлдэхэлгүй байшоо.

«Бурмонголлес» трестын модо урадуулгын предпритниинуд, илангаяа Удын конторо хүндэ худалмэринүүдые механизирова́́ха ябадалые тоологгүй дээрэһэн нимэ гэгдэгдэдэ ороо.

Гэхэ зуура, парти ба правительствын анхараалай ашаар ой модоной промышленность, тэрэнэй модо урадуулгын һалбарн һүүлэй жэлүүдтэ тусхай механизмуудые тон олоор абаа. Жэшаалхэдэ, гансахан мүнөө жэл Удын конторо хүсэ ехэтэй хоёр универсальнааг регат, хоёр мотолебедко, «КТ—12» трактор нүүдэл электростанциудай «ТЛ—3» гэжэ лебедко абаһан байна. Гэбэшье, эдэ механизмуудые тоологгүй, худалмэрини зүбөөр эмхидхэгдэггүй байна. Тинхэнэнь тэдэ механизмуудай бүтээһэн хэлшэгүй бага, ходоодо элбэрдэг гү, али хоохон байдаг байха юм.

Модо урадуулгын Удын конторын болон бусадшые предпритнинуудай хүтэлбэрилгэшэд антимишаниторска үзэл бодолые усадхажа, бүхэ механизмуудай үндэр бүтээсэтэ ажалые хангаха уялгатай.

Модо урадуулга дээрэхи ажал бүтээһэн ба түлбэрин талаар мүн горьтой дутагдаһууд бии. Онохойн рейдоые участка (начальнигынь нүхэр Мироненко), Улан-Удын рейдовэ участкай 20-дохи километртэ (мастерын нүхэр Качин) шалгалта хэжэ үзэхэд, худалмэрини наряд-захилнууд худалмэришэдэ барюулагдагагүй, хэһэн ажалын муугаар бүридхэгдэдэг байгаа. Иимэ дутагдаһууд бусадшые участкануудта үзэгдэнэ.

Бүридхэгүйгөөр бодото социалистическэ мүрьсөө ябуулхын аргагүй. Тинхэдэ бүхэ худалмэришэды мүрьсөөндэ хабаадуулаагүй дөө, ажалые зүбөөр эмхидхэгүйдөө гүрэнэй тусэбые амжалтатыйгаар дүүргэхэ аргагүй гэжэ модо урадуулгын хүтэлбэрилгэшэ бүхэн ойлгохо ёһотой.

Гүрэнэй удхашанартай энэ шухала зорилгые бөлүүлжэ ябадалда зарим хайгуудай хүтэлбэрилгэшэд тон харюусалгаагүйгөөр хандана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр модо урадуулгада нилээд олон худалмэришэды эльгээгдэггүй.

Жэшаалхэдэ, Хэчэнгын аймаг модо урадуулга дээрэ 190 хүнийе эльгээхэ тусэбтэй байһан аад, оройдоо 87 хүнине эльгээгэ. Яруунын аймаг 150 хүнэй орондо 96 хүнийе эльгээһэн байна. Мүн Тарбагатай, Прибайкальска, Мухаршэбэрий, Сэлэнгын ба бусад аймагууд нилээд олон хүнүүдые дутуу эльгээһэн байха юм. Манай республикын партийна

ба советскэ организацинууд модо урадуулгада эльгээхэ ёһотой хүнүүдтэ түргэн шэлэн оложо, предпритнинууд дээрэнь эльгээхэ шухала.

Мүнөө бага голнуудаар, тойруу участкануудаар модо урадуулхад эгээн һайн саг байна. Хэрбэ энэһэнэ оройтобол голнууд үрлэгшэ, модонуудай гээлтэ хоролтодо орохо байһанинэ мартаха хэрэггүй.

Модо урадуулгын Удын конторын түрүү худалмэрилгэшэд болбол модо урадуулгы саг болзоорнонь урид гүйсэдхэхэ, уһанай эрвэдэ асагаһан модые булыгы урадуулжа, хорлол гээлтэргүйгөөр уһанһаан гаргах гэнэ уялга абажа, бусад предпритнинуудай коллективуудые социалистическэ мүрьсөөндэ уряа. Модо урадуулгын предпритнинуудай хүтэлбэрилгэшэд, партийна ба профсоюзна организацинууд бүхэ худалмэришэдэ мүрьсөөндэ хабаадуулха, мүрьсөөү үргэжөөр дэлгэрүүлэхэ ёһотой. Мүн тэдэнэр модо урадуулгата дээрэ ажаллажа байһан худалмэришэдэй байра байхылынь, эдэе хоолынь һайжаруулха, тэдэнэрэй культурна эрлэгшэ нүүдые хангаха, жаяг заршамынь үргэхэ, ажал худалмэрини эмхидхэхые шаһадгалаха уялгатай.

Тингэбэл гүрэнэй энэ шухала удхашанартай зорилгые амжалтатыйгаар бөлүүлжэ, арадайгаа ажахын элбэг ехэ барилгы модо материалаар шууд хангалбаби.

Ф. Шеляпин, «Бурмонголлес» трестын эрхилэгшые модо урадуулгын талаар орлошо.

«Нью-Йорк Уорлд телеграм Энд сан» газетын албахагшадай забастовка

НЬЮ-ЙОРК, юнион 12. (ТАСС). Үйлдэбэрин профсоюзнуудай конгресстэ оролог газетнэ гильдиин профсоюзай Нью-Йорк, ско отделени хадаа «Нью-Йорк Уорлд Телеграм энд сан» газетын албахагшадай забастовко соносхобо. Забастовкые юнион 13-да эхилхэ байна. Профсоюзай ба газетын администрациин хоорондо хэлсэлсүдэй амжалтагүйгөөр дүүрэнэй хүүлээр тус забастовко соносхогдобо. Редакциин 540 албахагшадай худалмэригтэй холбоотой асуудалнууд хэлсэлсүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэнэ байгаа. Профсоюз хадаа салын хүлэй дээшлүүлхые нэгэ жэлэй болзоороо коллективнэ доготор баталхые, «алмалтын зорилгоор» хүлэмэрини гаргалгатай холбоотой асуудалнуудые арбитражна ёһоор шийдэхэрихыс эрибэ.

Газетын администраци эдэ эрлэгтэнуудынь буруушаһан байгаа.

Атомна ээбсэг хорихын түлөө

БЕРЛИН, юнион 13. (ТАСС). Майнда ехэ бэлэг американска солдадууд-негрүүд Стокгольмско урялада гар табяа гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ мэдээсэһэн. Баваари ба Сэссэлэй американска эээмдэлгын сэрлэгүүдэй олон тоото солдадууд уряада гар табяа.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛН ВУД

★ Франция худалмэригшүүдэй тоо олоһорно. Олохон предпритнинууд штадуудаа саг үргэлжэ багданай. Хаяхан агаарай зам харилсаанай кампанисин главно дирекци 1 мянган худалмэришэды худалмэришөөнь гаргахые шийдэхэри абаа. «Сосыете де Фораж» предпритниин хүтэлбэри 650 худалмэришэды худалмэришөөнь гаргахые гээб.

★ Хойто Рейн-Вестфали газар ниотатга (английска эээмдэлгын зоно) экономическа хүндэ байдалһаа боложо энэ оной апрельдэ 181 хүн бээ хорложо алаба гэжэ «Националь-Цейтунг» газетэ бэшэһэнэ.

★ Лос Негрос арал дээрэ (Австрали) японско сэрлэг 95 гэмтэды сүүдлэжэ эхилбэ. Сүүдлэгдэшэдэй тоодо японско гурбан генерал ба гурбан адмирал бии байна.

★ США-гэй үнгэрһэн жэлдэ болоһон гэгтын аюулаар 15 мянган хүн гэхэн, 79 мянган хүн гүйсэд инвашид болоһон ба 1870 мянган хүн гэмтэлгэ абаһан байна гэжэ президент Трумэн мэдүүлбэ.

★ Венгрии экономическа байгуулалтада зориулагданан виставкэ Шанхайда боложо дүүрбэ. 10 үдэрэй турша дотор 40.568 хүн тус виставкые хараа.

★ Хитадай Шэнсьи ба Шандун провинцинуудта хлопок тарилга дүүрбэ. Үнгэрһэн жэлэйһинэ 567 мянган ректар газарта үлүү тарилгаа.

★ Нэгэ һарын турша дотор Турцида 30 гаран хүн арестовалагдаа. Тэдэнэр «коммунистическэ сеть» гэгдэгтэ ороо гэжэ нэгжэгдэнэ.

★ Түрмэдэ байгаа хүндөөр үбшлэһэн 60 хүн Икарния арал дээрхи Монте Рахе сүмын шингтэй хүйтэн подвалнууд соо сүүлдгүйгөөр байлгадажа байна гэжэ афинска «Махи» газетэ мэдээсэһэнэ. Засагаархид тэдэнэдэ медицинскэ ямаршые туһаламжа үзүүлнүүлэ.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Лениний орденот оперо ба баледэй театрта—«Хүнэй басанга».

«Прогресс» киноеатрта — «Джургайн халхааша» (үдэш), «Мэндэ амар, Москва» (үдэр).

«Э